

Bécsbe költözés miatt

Lonka K. és Társa kész ruha- és fehérmű-termében Budapest, Kis-híd-utca 5. sz., I. em.

az összes készletben levő ruhák, felöltők, női fehérműek, vásznak, fűzőruhák és himzészekből jelentékenyen leszállított árakon végeladást tartanak.

Hölgyeknek igen fontos.

Uzso-öltönyök eretomból frt 3.50, 4.50, 5.50-ig; lusterből, elegánsan kiállítva, a frt 7.50, 8.50-ig. **Gyermek ruháskák,** párisi minták szerint, a frt 3. a 5 egész 10 frt-ig. **Háló-kötések** a legjobb francia, jól mosható eretomból, a frt 4.50, 5.50, 6.50 egész 10 frt-ig.

Hölgy-toilettek

falura és túrdőre különösen alkalmasak, a legújabb párisi minták szerint. Jól mosható eretomból a frt 6.50, 7.50, egész 10 frt-ig. Valódi szarfaból a frt 8, 9 egész 10 frt-ig. Valódi vászon-ceru rojt- vagy himzészel díszítve, a frt 15, 18, 20 frt-ig.

Menyasszonyi készletekre

ajánljuk nagy raktárunkat hölgy-ingek, lábravalók, corsettek, fésűtő köpenyek, pongyolák, ágynemű, angol és rumburgi vásznak, vászon- és battisz-corsettek, törülközők és női harisnyák, valamint nagy készletet kész- és gép-hímzésből.

A jó hímzés, melyet fehérműünk által joggal megérdemlünk, miután azok a legjobb kelmékből vannak készítve, a varrástuk és himzésük is a legnagyobb gondval van készítve, valamint az egyes fehérmű-fajok jelentékenyen leszállított ára, azok vételét ajánlatossá teszi.

Megrendelések utánvétel mellett a legjobban teljesítetnek; nem tetesző tárgyak visszavételnek. Ruhák és háló-kötések megrendelésénél a nagyság leírása kérietik.

2034

A sport- és utazó-idényre!

Férfi és női utazó bőröndöket, utitáskákat, toleltet-berendezéssel plaid-roulono-kat, valamint mindenemű finom bőr-disz-mű-árakat legnagyobb és legszelebb árakban a legolecsöbbrá szabott saját gyári árakon ajánl!

Schön J., Budapest, Gizele-tér (Haas féle palota.)

Egyszersmind valódi angol nyergek, gyeplok és az összesen ide vágó Lóvágó-ostorok legdusabb raktára található nálam; továbbá kocsizó-, vadász-, lovaglós-torok és pálcák stb. Vidéki megrendeléseket a leggyorsabban teljesítek.

Jogászok jog- vagy tudorságot kölcsönöznek európai egyetemeken jelentékeny könyvtárakkal felszereltetve (jelen- vagy átvettelt) Tandis és utasítás (segítség) az elő-pályá kivételése a 10 frt-nyi díj egy- ideiglezes beiktatása mellett. **Director Claise** Brossin, Paradisplatz, 14.

Lovaglós-estek zök

Angol nyergek dísznöbörből, 15 frtól kezdve 40 frt-ig. **Hölgy-, úr- és pony-nyergek.** Angol kántárok, egyes száral 2 frt 65 kről 3 frt 50 kr-ig, kettős száral 3 frtől 10 frt-ig. **Kongyelvasnájtok** párja 2 frt 50 kr, egész 3 frt 50 kr.

Ugró-szifjak frt 3-4.70. — **Finom terhelők és kötéltel-terhelők** frt 2.80-3.60. **Nyergetakarók** (feszítők) darabja 3-5 frt. **Nyergeszabályok** frt 1.80-4.75. **Feszítőszabályok** frt 1.15-3. **Nyergelőkészlet** frt 1.70-2.50. **Trenzárok** 50 kről 1 frt. **Alkappa-láncok** 75 kr. **Lóvágó-sarkantyúk,** asztályosok 50 kr., felszatólok frt 1.50-2 frt, felszatólok 1.60, sarok-géppel 2 frt. **Lóvágó-ostorok** minden nemű 80 kről 15 frt-ig, **hajtó-ostorok** 55 kről 12 frt-ig, **agarászó-ostorok** frt 3.75-15 frt. **Lómércekek** 90 kről 3 frt-ig. — A sport harisnyák, és szakértők különös figyelmébe ajánljuk az újonnan feltalált.

angol nyergel 600 ködös terhelő gépezettel, mely oly leleményes módon van a nyergre alkalmas, hogy nem csak a nyergelést magát eddig el nem ért módon könnyű, hanem a nyergel, ilve lovaglós lábakban is lehetőséget teszi a terhelő megmozdítását, mely rendszeren engedni szokott. Ily új nyergel 25 frtől kezdve 60 frt-ig kapható. **Uj petroleum viharlámpa,** órá rúccsal, mely a legnagyobb szélben sem oltódik, felolvas esetben pedig magától alszik el, s ennélfogva mint igen előnyös tüntetés **istálló-lámpák** ajánlását, darabja frt 2.85.

KERTÉSZ és EISERT Budapest-Dorottya-utca 2. Irásbeli megadások gyorsan teljesítetnek. Árjegyzék bérmentve.

Legjobb női fehérmű.

Chiffon-ingek a frt 1.50, 1.75, 2.25, 2.50, 2.75, 3. Vászon-ingek a frt 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12-20. Chiffon-lábravalók, a frt 1.75, 2, 2.25, 2.50, 2.75, 3-6. Chiffon- és battisz-corsettek, a frt 1.75, 2, 2.25, 2.50, 2.75, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 7-20. Legújabb gallérok és kézelők, harisnyák, pongyola-főkötők stb. — Nagy raktár mindenemű vászon-félék férfi-, női, gyermek- és gyűbeli fehérműekből, szőnyegek, ággyeterítők, és függönyökből.

Tottis és Kren

„az éjszakai csillagához” Budapest, V., Dorottya-utca 2. sz. a. Tökéletes fehérmű-készletek, ugyiszintem levelbeli megrendelések a leggodosabban teljesítetnek. Árjegyzék és minták bérmentve megküldetnek.

2 irtos részletekre valósigos igazi amerikai eredeti varró-gépek

SCHOTT testvéreknél, Budapest, bécsi-utca Erzsébetvár sarkán.

Minden háztartásban nélkülözhetlen egy jó takaréktűzhely!

A tisztelt közönség kiváló figyelmébe ajánlom e czeleiből gyaramat és raktáramat, mely ilyeneket asztal és más alakban, valamint mindenemű kályhakat és egyéb és szakba vágó tárgyakat a legolecsöbbrá árakon tartalmaz. 1842

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. **Brucky József,** lakatos-árú és tüszerműtő-gyáros Budapeston, IV. ker. (beváros) haltér 4. sz. **Eladás nagyban és kicsinyben.** 1842 **Illusztrált árjegyzék** ingyen küldetnek.

A z idényre.

Igen jó pamut gyermekharisnyák különféle színű csikokkal s egészen jó mosható színekkel, 12 pár 1 2 3 4 5 6 8 10) évesek 1.20 1.45 1.65 1.85 2.05 2.25 2.60 2.80) számúra. Ugyanezek egész fehérben 1 tucatnál 10 kral olesőbbak. Finomabb gyermek tőrharisnyák fehérben egy s ma színében csikokban és keresztelőre igen gazdaságos vászárakban a legolecsöbbrá árak mellett. Gépen kötött gyermek czerharisnyák megkötésre 12 p. 1 2 3 4 5 6 8 10 12) évesek 2.80 3.30 3.80 4.30 4.80 5.30 5.80 6.30 7) számúra. Gépen kötött gyermek-lábtűk sima Ekru-színben 12 p. 1 2 3 4 5 6 8 10 12) évesek 2. 2.30 2.60 2.90 3.20 3.50 3.80 4.10 4.50) számúra.

Ugyanezen félék egész fehérben vagy színes csikokkal a legnagyobb választékban. Francia köcsü harisnyaszárak pamutból a lábfej megkötésére fehérben erősebb szálú pamutból 1 pár 1 2 3 4 5 6 8 10) évesek számúra. 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40) évesek számúra. Ugyanezek finomabb szálú pamutból fehérben egy színesben színes csikokkal 1 párnál 4 kral drágábbak. Harisnyaszárak hölgyek számára 1 pár 50 kr-ól felebb. Fehér pamut női harisnyák szőve 12 pár 1.50 2. 3. 4. 5. Gépen kötve pamutból (megkötésre) 12 pár 5.50 7. 8. 10. Kézszál kötve pamutból igen szép mintákkal 12 pár 12. 14. 16. Fehér czerha női harisnyák (megkötésre) 12 pár 6 8 10 12. 14. 16. ugyanezek mintákkal kötve 1 tucatnál 3 frt drágábbak. Színes pamut női harisnyák szőve mindenféle színű jó mosható csikokkal 12 pár 2.80 3.50 5. 6. 7. ugyanezek dupla sarkal és fejfel (megkötésre különféle színekben 12 pár 8.50 10. 12. 14. Mindig a legújabb, finomabb félék női pamut tőrharisnyákól egy fehérben mint sima színben és csikokban. Különösen igen ajánlhatók francia tör vagy fildrocasse harisnyám egy fehérben mint a legfinomabb sima színben, és himzeve a leggasdagabb választékban. Szővött ural lábtűk pamutból fehérben vagy sima Ekru-színben 12 pár 1.10 1.70 1.80 2.50 3.50. Pamutból gépen kötve megkötésre fehérben vagy Ekru-színben 12 pár 4.50 5.50. 7. 8. Kézszál kötve pamutból fehérben 12 pár 7.5. Czerha lábtűk (megkötésre) 12 pár 5. 6. 7. Gyári raktár varrott vászon lábtűkből 12 pár 4.80 6. Színes ural lábtűk egészen jó mosható színben 12 pár 2.153.4.5 6. Finomabb (fantasia) lábtűkből egy ural harisnyákól a legnagyobb választékka szolgálhatok. **Urak számára** különösen ajánlhatók szövött izzádságot felvevő (Duxi) ingeim darabonként 80 kr. 1. Kész ural női és gyermekfehérnemű a leggasdagabb választékban. Ez mind a mostani időtartamhoz hasonlítva a legolecsöbbrá árak mellett.

UNGER F. V. FIA

Budapest, Deák Ferencz-utca 5. szám. **Atapítottat 1835-ben.** 1858 **Megrendelések pontosan eszközöltenek, meg nem felelő árak visszavételnek, árkönyvecskék kérelemre bérmentve küldetnek.**

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtáránál kapható:

THEOLOGIAI ÉRTEKEZÉSEK.

Írták: **Dr. Lang H., Nagy G., Dreyer O., Ullmann C., Hetzel H., Zittel E.** **Ára füzve 2 frt 50 kr.**

IGAZSÁGÜGYI RENDELETEK

1875. évfolyam. **Ára füzve 80 krajczár.**

PILEPSIE

(nehézködő) levél útján gyógyítatik **Dr. KILLSCH,** különleges orvos által Neu-stadtban, Drezda mellett (Sászországban). **Már 6000-ot többes sikertérrel gyógyítottak.** 110

Vattai Gábor lakatos-mester

Budapest, Lipót- és kalap-utca sark. készíti esztergál és plékfaldal elkészített takarék-tűzhelyeket, valamint minden egyéb lakatos-munkákat. **Javítások pontosan és jutányos árak mellett készíttetnek. Vidéki rendelvények pontosan eszközöltenek.**

tanoncz

fűszer és vegyeskereskedésben kedvező feltételek mellett felvétetik. Bővebb tudósítást nálam levél útján. **Donovitz Vilmos** 9031 **Kalocsán.**

2 eredeti varró-gépek

SCHOTT testvéreknél, Budapest, bécsi-utca Erzsébetvár sarkán.

Minden háztartásban nélkülözhetlen egy jó takaréktűzhely!

A tisztelt közönség kiváló figyelmébe ajánlom e czeleiből gyaramat és raktáramat, mely ilyeneket asztal és más alakban, valamint mindenemű kályhakat és egyéb és szakba vágó tárgyakat a legolecsöbbrá árakon tartalmaz. 1842

Brucky József

lakatos-árú és tüszerműtő-gyáros Budapeston, IV. ker. (beváros) haltér 4. sz. **Eladás nagyban és kicsinyben.** 1842 **Illusztrált árjegyzék** ingyen küldetnek.

Előfizetési feltételek. **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: **egész évre -- 12 frt** (félre -- -- 6 * **Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG:** **egész évre -- 8 frt** (félre -- -- 4 * **Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK:** **egész évre -- 6 frt** (félre -- -- 3 *

23. szám. — 1876. Budapest, június 4. XXIII. évfolyam.

GRÓF ZICHY PÁL-FERENCZNÉ.

MAGYAR hölgynek születni — mondja a költő — szép s nagy gondolat, de természetesen csak úgy, ha hivatása szépségét s nagyságát felfogva, azt betölteni is képes, s áldassék a gondviselés! Ily leányokban hazánk soha sem volt szegény. A mint az idő szükségé kívánta, támadtak Rozgonyi Czeccziliák és Zrinyi Ilonák, vagy Loránti Zsuzsánnák, Brunswik Terézek. Korunkban két eszme uralkodik a társadalomban, s követel a nőktől kiválóan lelkesedést, kitartást és hű szolgálatokat: a nemzetiség és a jótékonyosság. Amaz a ruha külsőségeitől kezdve, az irodalom pártolása, terjesztése, sőt mivéléseig; emez a hazáért kapott dicső sebek bekötözéséig, az elvetett nyomor enyhítéseig mindent felöllel s mindenütt szerepet ad a nőnek, ki hivatását megérteni képes s betölteni lelkesedik. Hála istennek, sok ily nővel dicsekedhetünk, kezdettől fogva mindig — s korunkban talán többel mint valaha. Mert ez a nemzedék látta még lelkesedni asszonyainkat, a negyvenes években, a nemzeti irodalom és művészet felvirágoztatása mellett, s a honi ipar első szárnypróbálgatásait támogatni a védegyeletben, mikor még a demokrata Petőfi is annyira meghatottá két frangú hölgy nemes lelkessége, hogy a gróf Károlyi Györgyné és gróf Batthyány Lajosnának adott fátylász zene alkalmával ezt irta rólok:

„Hallottuk öket halkán mondani, Mit tetteik rég fennhangon beszélnek: Hogy ök e homok hű leányai.”

S ez a nemzedék látta asszonyainkat, a mint férjeiket, fiaikat, testvéreiket, és völegényeiket maguk küldték a csatába; a mint ezüstjeiket és ékszerjeiket vetekedve rakták le a „haza oltárára“, a mint a sebesülteket ápolták, kötözték; a mint a bujdosókat rejtegették, segélyezték; a mint a haza félkezű, csonka koldusait felruházták, a mint a kórházak s később a börtönök nyomasztó levegőjétől vissza nem riadva, a szenvedőket látogatták, vigasztalták, ápolták, — nekik élelmet, ruhát, pénzt, könyveket küldözgettek; érettek az istennél és a királynál könyörögtek.

Hála istennek, a népemészto harez, és a mi azután következett, elmúlt mint egy

rems álom. Utolsó tüneménye, mint szelid hajnal-álom az ébredés előtt, a nemzeti ruhával való tüntetés is elmúlt, mikor hölgyeink karcu derekát a fűző yálba szorítva, a testükről festői redőkben lefolyó rokolyát, fejkön a lebegő pártát vagy az aranycsipkés magyar főkötőt láttuk s minden nő és minden leány olyan szépnek tetszett, magyarosságában! Álom volt. Uj idő derült, a tevékenység napja. S hölgyeinknek a jótékonyosság terén nyílt száz új ösvény és mező. Az új idő jellege ez mindenütt, s hazánkban is oly mértékben, mint soha még. Árvaházak, bölcsődék, kórházak egymásután keletkeznek, s legnagyobb részt nőegyletek által. Szegény gyermekeket ruháznak, tankönyvekkel látják el; elemi s egyéb csapásokat enyhítenek gyűjtések eszközése által, népkönyvtárakban izes és tápláló eledelt nyújtanak a legszegényebb osztálynak. A jótékonyosság mellett a mivéltség terjesztése is e derék hölgyek czélja s tevékenységi köre: a női munkakör s életmódok szélesbitése a női képzés általánosítása által, a tudomány, ipar s egyes üzletágak terén. E nemes kezdemények, — a mi legörvendetesebb, — nem egy-két magas lelkű s magas szü-

GRÓF ZICHY PÁL-FERENCZNÉ.

letésű nő nevéhez vannak fűzve: hasábkot irhatnánk tele azok neveivel, kik ezekben mint kezdeményezők, intézők, tevékeny részt vesznek — s azok között a legmagasabb arisztokratia hölgyei mellett a polgárnét, a zsidóasszonyt, a hivatalnoknét, a katonánét, mind együtt találjuk! s így a jótékony és közmivveltség terén elért nagy eredmények mellett még a társadalmi összeolvadás érdekének is a legjobb szolgálatot éppen e nemes keblü hölgyek teszik.

E bájos és nemes alak is, meggyerő vonásaival, vonzó tekintetével: közülök való, az első egyike a legelső közt, gróf Zichy Pál-Ferencné, szül. gróf Kornis Anna. Erdély leánya, a honnan a Károlyi Zsuzsannának a multból, a Teleki Józsefnék és Radák Istvánnak az aligmultból, intenek példájok követésére. Atyja gróf Kornis Mihály, az 1834-diki erdélyi országgyűlés egyik legtiszteltebb férfi, egyik legrokonszenvesebb alakja, a magyar becsületesség prototypje, — anyja iktári gróf Bethlen Katalin, a fejedelmi ág utolsó sarjadéka volt. Atyja korán elhalván, a fiatal grófnők (Anna és Klarisse, gróf Károlyi Edéné) nevelése egészen anyjokra maradt, ki — az eredmény mutatja, mikép felelt meg feladatának: a hazaszeretben, a legmagasabb általános műveltség mellett a nemzeti nyelv és irodalom szeretetében nevelte leányait.

Anna grófnőt gróf Zichy (paulai) Ferenc vette nőül s így ő is elszakadt szükebb hazájától, Erdélytől. Mint nő s anya mily erényekkel tündökölt, nem a hirlapiró dolga méltányolni; de közönségesen tudva van, hogy gróf Zichy Pál-Ferencné e részben is példányul ragyog. Leányai nevelését maga vezette a bölcsőtől kezdve, s vezetni folytatt, idegen kezekre — mint osztálytársai közül annyian — nem bízta soha. Magáról tudván mit ér az édes anyai nevelés, azt akarja hagyni leányainak, a mit ő nyert örökségül anyjától. Gyermeknevelését egészen magyar szellemben vezeti, s leányai jártasabbak a magyar irodalomban, mint sok férfi. Házánál is folyvást magyar társalgás foly, a mit csak azért vagyunk érdemül kénytelenek följegyezni, mert még most is ritkaság a magyar arisztokratia szalonjaiban. B. Eötvös több ízben nyilvánította elismerését e fölött, mondván: Gróf Zichyné s családja szebben beszélnek nyelvünket, mint sok író. Gróf Zichyné abban is újított, hogy szalonját nem csak rangtársai előtt nyitá meg, hanem a magyar irodalom s művészet képviselőit is meghívta s mindig szívesen látja magánál. Két éven át magyar irodalmi előadások is tartattak szalonjaiban, leányai, s azok több barátinője előtt, kitűnő ironk Gyulai Pál által.

Tevékenysége a jótékonyági terén szintén rendkívüli. Kiváló része volt az országos magyar gazdasszony-egylet létrehozásában is, s az az ő pártfogósága alatt indult virágzásnak. Részt vett s vesz valamennyi pesti nőegylet alapításában, mint alapító tag, vagy választmányi vagy elnöki minőségben. Az 1863-iki inség alkalmával az országos csapás után a szenvedők sorsának enyhítésére alig fáradozott, alig tett valaki többet. Az idei marosvásárhelyi tüzvész által hajléktalanul maradtoknak, ottani házat lakásul ajánlotta fel, s a kiken így nem segíthetett, azokat pénzzel segítette.

A jelen év országos árvízcsapásának

enyhítésére, egy régi s magában is szép és nemes eszméjének valószínűsítését a jótékonyág áldásával hozta kapcsolatba, szépet a jóval párosítva, a nemes és fenkölt lelkek szokása szerint, kik magasztos célok elérésére a legnemesebb eszközöket választják. Mert az ő eszméje volt a történelmi és iparmű-kiállításban összehozni s egymás mellé állítani minél többet hazánk műkincseiből, növelni ez által a művelést, a történelmi öntudatot, a nemzeti becsületet; terjeszteni az ismereteket; s meggyőzni magunkat és a világot, hogy szegények csak akkor vagyunk, ha kincseinket nem ismerve, tettekrepedésünket elhanyagoljuk. Az eszme összekötve a legnemes emberbaráti ézzel, az árvízkarosultaknak nyújtandó segélyvel, egyszerre hatott, népszerűvé vált s minden körben felkavartott. Bizottság alakult, élén Trefort Agoston vallás- és közoktatási miniszterrel, nem e minőségében, hanem mint oly emberrel, kinek minden kulturai mozzanat iránti kitűnő érzéke rendkívüli tevékenységgel s mozgékonyssággal párosul. A szakértők, Pulszky, Henszlmann, Römer, Bubicz apát, stb. a bizottság körébe vonattak. A grófné maga ment Bécsbe, kért a királynak nemes magas pártfogását, hanem egyenes részvétét is, műtárgyak küldésével. Szintén ő ment, a miniszterrel együtt, az ország főpapjához a bibornok primáshoz, kért a egyház — a kincsekben és ékszerekben oly gazdag egyház — közreműködését. Felszólításokat intézett az ország összes törvényhatóságaihoz, a főpapokhoz, az intézetekhez, a műkincsek birtokában levő magánosokhoz. Az eredmény megfelelt a várakozásnak, sok részben felülmúlta azt. S az, nem csak az eszme első megpendítéséért, de azóta is folytonos, fáradhatatlan tevékenységéért, sőt arra tett tetemes pénzbeli áldozatáért is — legnagyobb részben a gróf Zichy Pál-Ferencné érdeme. Mindnyájan neki köszönjük első sorban, az élvezetet és tanulságot, a mit a kiállítás nyújtott; s az árvízkarosultak neki köszönendik, a mivel nyomoruk, e forrásból, enyhülend. Áldás legyen az ily munkán! a nemes kezén, mely kivitte!

—á—r—

Harci dal.*

Jöjön a harc, jöjön, mielőbb,
Reszketesse meg a levegőt,
Szólaljanak meg a trombiták,
Vijon meg egyszer a világ!

Csengjenek a kardok élei,
Fegyverét a hadi lője ki,
Ágyúk bömbölké ki magukat,
Adj a ki mérgét az indulat!

Oszt' pusztuljon minden katona,
Hire se támadjon, de soha,
Mint a rablógyilkos veszzen el,
Ki embertársára kart emel.

Legyen egyszer béke, igazi,
Boldogabb, sebb mint a mostani,
Ne essék miatta köny sehol,
Teremjen meg benne a mosoly.

A homlok redője tünjön el,
Emelkedjek büszkén a kebel,
Szabaduljon fel a gondolat,
És ő legyen úr a nap alatt.

* Főolvasatott a Kisfaludy-társaság május 31-iki ülésén.

És támadjon új harc, küzdelem,
Minőt nem vittak még idelem.
Harcz, mely tart a világ végeig,
Mig tévelygés, nyomor létezik.

Tudatlanság, nyomor! Több mi kell?
A világ miattok pusztul el!
Ők az ellenségek, ők maguk!
Ellenük viseljünk bábot!

A hadi vezérek zászlaját
A tudós, a művész vegye át,
Ők legyenek az új hódítók,
Őket kövessék a milliók.

A riadót, mely a harcba hív,
Váltsák fel a munkás dalai.
És a csatatéren szerteszét
Vér helyett ösillogjon veríték.

Az legyen a hős, ki harcait
Az emberiségért víja itt,
S ki e harcban eljut legtovább,
Annak tapsoljon majd a világ!

Dalmady Győző.

ROJTI PALKÓ.

Elbeszélés.

Irta KAZÁR EMIL.

(Folytatás.)

Rojti Palkó a víz szabályos irányba haladó mozgásáról és moeskos színéről látta, hogy az ár most helyezkedik el. A vizen mindennél az a szabályos mozgás látszott. Bizonyosan nagy medencéje rajzott. Néhol már szügyeig hatolt a ló vízben, csak nógatva ment és olykor nyertett. Rojti simogatta és biztatta. Ha vízben nem volt, megdagadt nyirkos földön kellett gázolni, s a ló csak úgy habzott a fáradságtól, a mint egyik lábát a másik után kiszabadította. Rojti számítgatta, hogy eljutott-e már odáig, hol a gyermeket látta. De úgy tetszett, hogy még távol van. Aztán ki tudja, meddig ment még szegény Károly.

A ló a teljes kimerülésben oly vízbe jutott, hol usznia kellett. Keservesen szükkölt, de a mély helyet még átusztta. És a mélyben jobb volt, mint a hol iszapos süppedék következett. Az állat csak a hasáig volt vízben, de már nem mozdult tovább. Rojti Palkó megérezte a lovon ülve, hogy már az ő lábai is fenéket érnek, de az a fenék olyan puha, hogy elnyelte a ló lábait. Hiába volt minden nógatás, a kifáradt állat nem tudott tovább menni, s minden mozdulattal mélyebben sülvedt. Rojti Palkó leszállt, s meggyőződött, hogy itt az állat előtt már el van zárva az ut, de az ember még haladhat. Ott hagyta a lovat sorsára. Maga nagy ovatosan lubiczolt tovább a fenéketlen pocsoltyában. Ő még teljesen pihent erővel küzdhetett. Ez volt a nagy előny, a mit eddig kivívott. A lóra csak azért volt szüksége, hogy minél tovább kímélje saját erejét.

Végre átgázolt és szigetre ért. „Van-e itt valaki?” kiáltott a sötétségbe. Nem felelt senki. Hosszu, keskeny száraz terület el lábait alatt, egy hosszú bucza gerince. Azon vagy 8—10 perczig szárazon lehetett menni, és pedig jó irányba. Rojti gyorsan áthaladt rajta, s mikor ismét vízhez ért, megfigyelte az irányt. Háta mögött egy sor homályosan világító pont, szemközt vele, a láthatáron egy nagy szeg fejéhez hasonló sötét pont. A víz, mely előtte állt szélés, s a sok giz-gaz, mely felületén lebegett, mutatta, hogy frissen

helyezkedő víz. Itt tehát még elmegetett szárazon a gyermek. Tőle balra alig néhány ölnyi szélesség volt csak a víztükrök, s azontul ismét nagy föld-hát sötétlett. Rojti azonban nem engedte magát elesáttatni a könnyebb alkalom által, hanem neki ment a széles víznek. Sokáig csak bokáig ért, de a talaja csuszós volt; aztán térdig ért; majd ismét sekély lett; a másik pillanatban derékig gázolta. Uszott is néhány ölnyt, s megint lábálhatótt. A tarisznyát és a szalmás üveget, melyben a pálinka volt, fejére kötötte, mint valami turbánt. Annak szárazon kell maradni. Gázolva, lábolva és uszva haladt, mintegy negyed óráig. Még aztán is mindig vízben járt, hanem itt a víz még a füvek tövében serkedezett. Az a hely, a mi most előtte elterült, olyan volt, mintha egy ropant aczellabda milliárd szegét vertek volna. Itt-ott egy sötétebb bokor; világosabb folt, hol a víz már befogta a fümagasságát, de az egész nagy térségen még küzdött a víz, hogy a füves rétből tavat alakítson.

Rojti ismételve többször kiáltozott, s egyszerre gyermeksrást hallott. „Te vagy az Károly?” — kérdezte érezen hangon, s a félig fényes térségen látott egy kis sötét pontot, mely e pillanatban megmozdult és feléje közeledett. Ő pedig futott hozzá, olykor nagyokat csuszva, olykor csaknem elbukva. De a gyermeket megtalálta.

A szegény gyermek most nem sirt és nem is szólt, csak belé ragaszkodott, a vérs és remény kétségei közt. Egy emberre talált, kinek vonásait nem látta, de ez mégis valaki volt, egy felnőtt ember a tehetetlen gyermek mellett. „Oh istenem!” kiáltott a fiu reszketve, s többet sokáig nem tudott szólni.

Rojti ölebe fogta, és megcsókolta a gyermeket, hogy fölbátorítsa.

— Fázol?

— Félek és nagyon éhes vagyok.

Rojti leoldotta fejéről a tarisznyát, s oda adott belőle egy darab kenyert, és néhány szeletet metszett a szalonából. Maga is falatozott. Az ut fárastott; az idő éjféli körül járt.

— Szomjas vagy?

— Nagyon.

— Igyál ebből egy kis kortyot, — szölt a pálinkás üveget a gyermek szája-hoz tartva. — Rosz ugyan, de megjárja. Károly ivott és elfintorította arcát.

— Nem vagy álmos?

— Aludtam s egyszerre csak nagy hidegre ébredtem. Oh ez a víz költött fel. Rojti Palkó azt mondta a gyermeknek, hogy ölelje át a nyakát jól, s fogja meg a tarisznyát is. Ezalatt levetette kabátját, mely merő luesok volt; kifacsarta, bele burkolta a gyermeket, s úgy fogta ismét ölebe.

Azalatt a néhány percz alatt, míg ez történt, a milliárdnyi szegből sok millió eltűnt az aczellapról, s az most jobban ragyogott. A víz nőtt, és hogy még nőni fog, Rojti Palkó bizonyos lett felőle, a mint látta, hogy a mi körös-körül sötétlik, az mind magasabb pont legalább egy ölnyel. De hogyan menjen neki a gyermekkel oly helyeknek, a hol uszni is kell. Nem szabad tulbecsülni saját erejét. Kimerülhet a legvállságosabb pillanatban, vagy elesusztatik és a vízbe zuhan. Ama bucza-gerezdtől, melyen ide jött, jó negyedóra-

nyira van, de csak szemmérték szerint; lábolva és uszva, süpedő iszapot gázolva legalább is három anyai idő kell megközelítéséhez. A gyermek máris köhögött, mert meghült.

Habozott, mert félt a gyermek miatt, ki ott pihgett keblén, szorosan átkarolva nyakát.

— Menjünk innen bácsi, — szölt fuldoló hangon Károly.

A víz már Rojti lábszárait nyaldosta. Nem lehet messze a medence, mely ide tört fölösleges árjával, hogy ily gyorsan növekedik a víz. Rojti arra számított, hogy az áradás meg fog szűnni. Az ily rohamos növekedés nem tarthat sokáig. A futóvizek hamar lezajlanak. Még töprekedett, ha vajjon itt várjon-e vagy a sok veszélyű utat megtegy-e valamelyik háttas helyre, mikor langyos déli szél kerekedett. Körül nézett, s látta, hogy az ég beborult s nyugot felől sötét felhők gomolyognak. Gyorsan rohantak és bizonyára esőt hoznak.

Rojti kabát nélkül és egészen átázva állt ott a vízben, és még most az esőnek is ki lesz téve. Az elől nem lehet menekülni a vízben sehova. A földön mindig több a védelem; maga a föld az ember féldoldalának lehet köpenye; aztán az ember egy szakadék tövében is meghúzódhat. Utjában látott ily szakadékot, mely a szél-től és esőtől megvédheti mindkettőjüket. Neki indult tehát az erős ember arra felé, honnan a kastély ablakai világoltak. Kezdetben elég gyorsan gázolt, s biztosan lépett ott is, hol iszap ágya volt a víznek. De nemsokára olyan helyre ért, hol kátyuk és mélységek voltak. Minden lépés után tapogatni kellett lábával, s ez végtelen lassúvá tette a haladást. Ha uszni kellett, a gyermeket fejére ültette, úgy hogy a gyermek lába az ő vállain nyugodott.

— Mi az? — kérdezte egyszer a gyermek, ki az egész utban nem szólt semmit.

A távolból olyan sűrű csattogás hallatszott, mintha vasdedényben mogorót ráznának. Az eső volt, mely cseng a vizen, mint valami érezetáblán. Fölöttük még csillagok látszottak, de az eső csörgése és zuhogása messzire elhangzik a vizen. Rojti megfeszített erővel folytatta az utat és az uszást. De a fellegek rohantak. Az egész láthatár gyorsan beborult fekete felhőkkel.

— Károly, húzdódjál be jól a kabátba.

Néhány kövérép után megerezt a zápor. Rojti vízben volt, és víz volt mindenütt. Csak a víz ólmos fényét és a sötétséget lehetett látni. A kastély ablakainak világa eltűnt a mögött a sűrű függöny mögött, mely esőszálakból volt szöve. De Rojti azért ment tovább, már nem fázott, mert idegei hozzá szoktak a vízhez és a nedves hideghez. Látott maga előtt egy sötét vonalat, s a felé törekedett. Öt-tíz percz alatt oda ér; hanem öt-tíz percz múlva csak olyan messze volt tőle. Sötétben nagyon csalfán mutatja a víz a távolságot. Ismét uszni kellett, s Rojti erőteljesen karolta a vizet, azonban néhány uszó mozdulat után hirtelen rákiáltott a gyermekre, hogy tartsa magát szilárdan, ő pedig visszafordult. Egy ízben oly mélyen lebukott fejével a vízbe, hogy a gyermek rémült kiáltást hallott. De a másik pillanatban újra szilárdan tartotta fejét, s néhány rendetlen karesapás után talpra állt.

— Miért jöttünk vissza? — kérdezte Károly.

— Ne félj, én vigyázok rád.

Valóban visszajöttek oda, honnan Rojti ép most tovább akart uszni, s hol hónaljig ért a víz. Rojti egy hosszas lélegzés után még néhány lépést tett szintén vissza felé, a hol alacsonyabb volt a víz. Hanem megint pihent, s megint folytatta az utat visszafelé, de a mint olyan helyre ért, hol uszni kellett, ott mindig megállt. Ment aztán oldalt s ott néhány ölet haladt is, de akkor ott is megállt. Több irányban tett kísérletet, de mindig abba kellett hagyni. A szabadulók nem várt és borzasztó ellen-ségre találtak a mélyebb vizekben mindennél. Arra az ellenség, mely megöli a legjobban uszót is, mert egyszerre csak lerántja a mélységbe, honnan föl sem bocsátja többé. Az uszó lába megmerevül, oly sulyossá lesz, mint az ólom, nem tud a víz fölött uralkodni többé, mert megragadta a göres.

Még csak gyengén jelentkezett Rojtinál és szerencsére közel a lábálható vízhez. Ezért kellett visszafordulnia, ezért keresett a vízben oly helyet, melyen talán gázolva parthoz juthatna, de mély vízzel volt körülvéve, s oda kárhoztatva egy szűk körletbe, melyben mindenütt derékon felül ért a víz. Időközönként megkísérelte az uszást, de lábikrái azonnal ólmosodni és diózní kezdtek. Teljesen tehetetlen volt.

A zápor ép oly gyorsan elvonult, a mely gyorsan jött. Rojti ismét látta a kastélyból rezgő halvány pontokat, s aztán látott a távolban vöröslő fényes pontot és több homályos pontot, melyek gyorsan rohantak. A vasuti vonat volt, s ezt a csöndes, szabályos dübörgés bizonyította, de egyszersmind Rojti azt is megtudta, hogy eltévedt, mert ha jó irányba megy, a vasuti töltésnek egészen más felé kellene esni.

— Károly, próbáld meg és aludj! — szölt a gyermekhez, és vállára ültette. Ő maga derékig volt a vízben. Előbb újra kifacsarta a kabátot, gondosan begöngyölte a gyermeket, ki oly néma volt. Károly lehajtotta fejét az ő koponyájára s nem sokára egészséges lélekzete tudatta, hogy alszik.

Rojti Palkó ott állt egy helyben, s várta a virradatot. A víz még emelkedett, de nemsokára állandón szinelt, s így maradt sokáig. A vizek helyezkedése megszünt, nagyobb ár most nem fenyegetett.

Keleten világosodni kezdett; a felhők megrepedeztek, mint valami avult selyem kelme; aztán azon a helyen piros sugarak törtek ki, s úgy tetszett, ezek hegye mélté föl a felhőket. Hajnalodott s körül lehetett nézni. Amott a falu, de Rojti és a falu közt téres vadvizek, s a legközelebbi földnyereg is elég távol.

A gyerek aludt még mindig, s Rojti a felkelő nap felé fordult vele, hogy az megvilágítsa a kis arcot. Nézte hosszasan és egészen elmerülve ezt a kis arcot, aztán megeskőlt. Károly fölvetette kék szemét, s fölébredt.

— Épen olyan vagy, mint édes anyád, — szölt hozzá Rojti Palkó, s újra megcsókolta, de most a gyermek arcára hajtva hagyta a maga arcát.

— Oh bácsi, mért sirsz?

Rojti Palkó könyökével hirtelen kitörölt két nehéz könyvet, a gyermek pedig az ébredés mámorában tekintett körül, és aztán félfelken karolta át védelmezőjét. „Nem tudsz innen elvinni?” — suttozta.

(Vége követik.)

A török trónváltás.

„Le roi est mort, vive le roi!“ mondják a francziák.

A törökök megfordítják a tételt.

Először azt mondják: éljen a zultán! — és csak 24 óra mulva kiáltják utána, hogy meghalt a zultán, már tudniillik az, a kinek helyébe lépett vagy lépetett az új.

És úgy látszik, legalább a jelen eset is azt bizonyítja, hogy ez okosabban van így.

A minthogy egynémely egészséges, erős keleti faj élete nem ritkán tanuskodik

zet azt gondolhatja magában: „Hm, azt gondoltuk, hogy mi értünk legjobban a forradalom csinálásához, a fejedelem láb alól eltevéséhez, és ime — elmehetünk tanulni azokhoz, a kiket e tekintetben legmesszebb véltünk lenni hátunk mögött.“

Ime ezek a könyvnyomtatástól irtó törökök, kevesebb kockázattal, kevesebb vérvesztéssel oldanak meg egy uralkodó-cserét, mint mi, és pedig annyival nehezebb körülmények közt, a mennyivel egy színté félistenszerű, teljesen korlátlan despotát leszállítani a trónról sokkal nehezebb,

kolvart, a nélkül, hogy az eltávolítandó mérges kelevényen kívül egy csópp vért eresztene a beteg testéből.

Még e pillanatban ugyan nem ismeretesek a nagy tragédia ama végjelenetének részletei, melyben Abdul-Aziz a trónról és az életből is kiszóllított, de ha ez még egy időre titok maradna is, az előzmények és körülmények, melyek közt a trónváltás végbement, olyanok, hogy ha a későbbi tudósítások természetes halált konstatálnának is, a közvéleményből aligha sikerül még később időkben is kiir-

ABDUL-AZIZ, a trónvesztett török szultán.

arról a sajátos természeti törvényről, mely szerint a kevésbé tanult, de természetlül szellemes ember a gyakorlati téren sokszor ügyesebben jár el, mint az oly szobatudós, ki egész könyvtárakat hord — persze emésztetlenül, — szellemi gyomrában.

Ime, midőn a tudománytól nehézkos fejű Nyugat-Európa már-már nemcsak betegnek, de szinte félig holtak hitte az ozman birodalmat és uralgó mohamedán nemzetét, — ez egy oly tényre lepi meg a világot, melyre a legelőhaladtabb, par excellence polgárosult és forradalmár nem-

mint egy jámbor alkotmányos királyt, a ki maga is szívesen elpakol, a mint ezt nemrég spanyol- és görögországi példák bizonyítják, mihelyt kezdi észre venni, hogy makranczoskodni, ágaskodni kezd alatta azon elem, melyet Petőfi találón hasonlított az oceánhoz, mondván, hogy: bár fölötte jár a gálya, de azért a víz az ur!

Valóban, a Konstantinápolyban végbement császárvágás oly mesteri módon hajtatott végre, hogy csak egy oly orvosi műtét-höz hasonlítható, — ha ugyan képzelhető ilyen — melyben az illető műtő kivágja a legérzékenyebb testrészből a po-

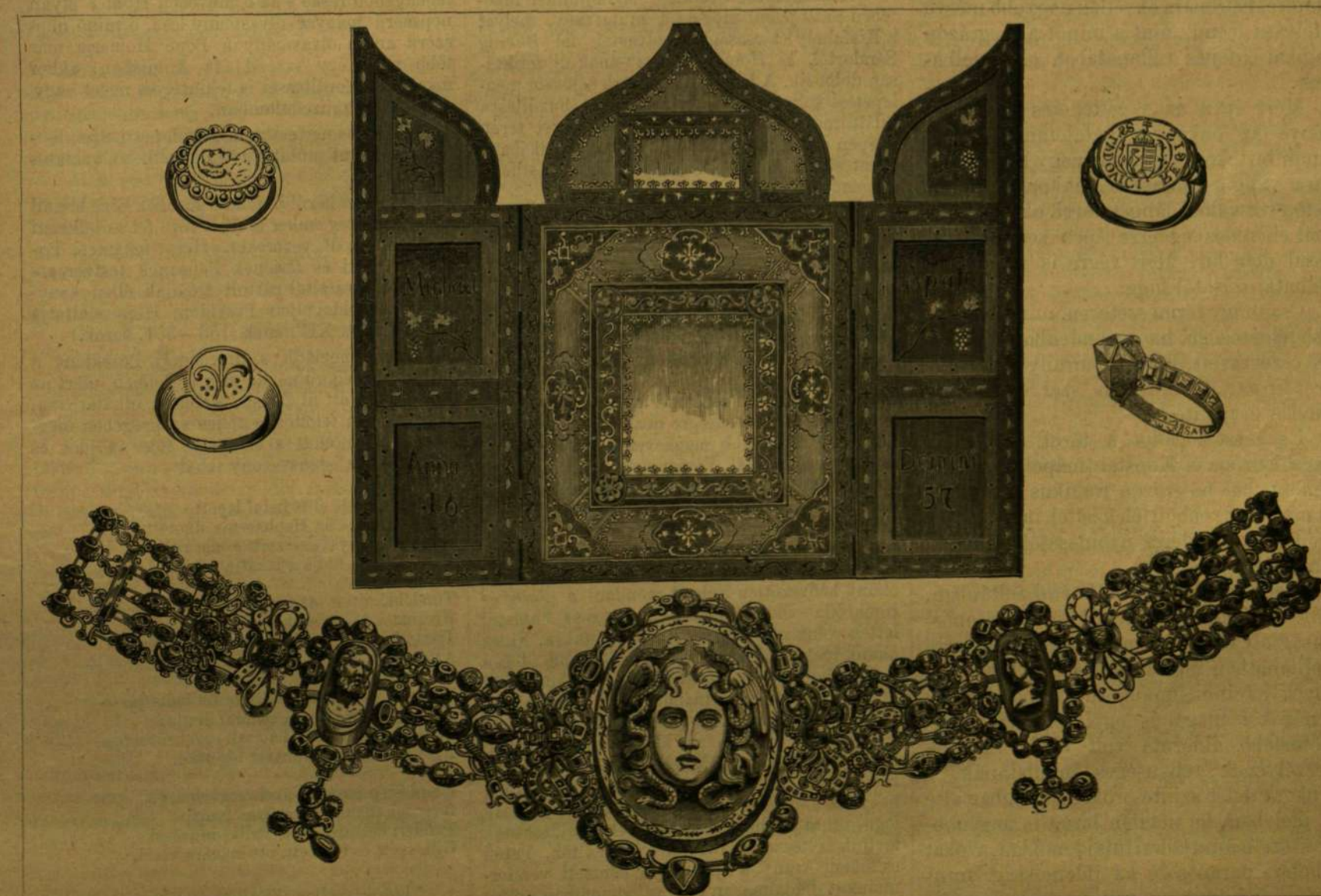
tani a föltevést, hogy Abdul-Aziz szultán kimúlását nem természetes okok idézték elő.*

Hiszen itt épen az az eset fordult elő, melyben a detronizáció mutatkozott nemcsak szükségesnek, de egyedüli és legelső államténynek arra, hogy egy nemcsak magát a török birodalmat, de egész Európát mérhetlen vértengerbe borítással fenyegető

* Abdul-Aziz szultán bukása oly gyorsan és váratlanul történt, hogy halála híre is egyszerre hiteltre talált mindenfelé. E hír a csúfolatok dacára is tartja magát, mert sokan úgy vélekednek, hogy a trónváltás előidézői egyelőre jónak látják a halálesetet (akár természetes, akár erőszakos legyen) titokban tartani. Egyelőre tehát jó lesz az ügyet kérdésesenek tekinteni.

V. MURAD, az új török szultán.

II. Rákóczy Ferencz gyűrűje.
Róbert-Károly-féle gyűrű.

Apaí Mihály fejedelem tükré.
Mentekötő Meduza-fővel.

II. Lajos király gyűrűje.
Izabella királyné gyűrűje.

bonyodalomból az Ariadne-szál megtaláltassék.

Hiszen egész Európa már napok óta várta e megrázó esemény bekövetkeztét, mint olyat, melynek a természet változhatlan törvényeinél fogva okvetlen be kellend következnie.

Es ime a rettentő tanulság a despotismus veszélyességéről magára a despotákra nézve is.

Mert ez eset is, mint az önkényuralmak történetében annyi hasonló, vérell irja föl a despota palotájának falára a régi közmondásos mene-tekél-farsimot — mely szerint a korlátlan önkénynek megvan az a végzeteserü átka, hogy ha az uralkodó személye, annak kárhuzatos tulajdonságai kigyenlíthetetlen ellentétbe jönnek az illető állam, sőt, mint ezuttal is, egy egész világrész érdekével: akkor a bajon csakis az önkényuralkodó személye ellen intézett erőszakos mütét alkalmazásával lehet segíteni és akkor épen kikerülhetlenül, ha az illető uralkodó, mint Abdul-Aziz, a legszélsőbb, legvalódibb megtestesülése az észokzalk meggyözhetlen, alkudni nem tudó zsarnok szeszélyének.

Abdul Aziz nem volt teljesen örült, de korlátlan uralkodónak rosszabb annál; indulataival, szeszélyeivel nem bíró, korlátolt elméjű s örület rohamokban szenedő egyéniség, s mint ilyen, egyaránt képtelen arra, hogy birodalmát kormányozza, vagy hogy a földadatában mások, hivatott tanácsosok által magát kormányoztassa, vagy végre a mi leggyökeresebb módja leende a segítségnek, magát az önkényes lemondásra bírassa.

Ekként megtörtént, a mit a világ rég várt, a mire el volt készülve, de a mi mégis meglepte, meghatotta, mint oly esemény, melynek a világra, nevezetesen földrésztünkre, Európára okvetlen nagyobb mérvű befolyása leend, mint a minőt a megrázón tragikai fejlődés pillanatában elgondolhatunk.

Mert épen az önkényes következménye az önkényes hatalomnak, hogy annak birtokosa egyaránt nagy befolyással van a világ eseményeire, akkor is, ha az illető erre valódi lángelmével, akkor is, ha épen ellenkezőleg erre épen semmi hivatással nem bír. Mert végre is minden az ő elhatározásától függ.

Csak hogy természetesen, mindenesetre jobb jelentőségű, ha a mindenhatóság nem egy eszevezett, hanem bármily tett-vagy dícsvágyas, de normalis szerkezetű agyvelőben összpontosul.

Es ezért fogadja a török nép, ezért maga Európa a Konstantinápolyban végbement, bár megrázón tragikus katasztrófát megkönnyebbült lélekzettel, mintha csak egy fojtogató lidérc nyomásától szabadult volna meg.

Hogy az új uralkodó Murad zultánban, mily személyes tulajdonok ülnek a mostanság oly elhatározón fontos trónra, arra e pillanatban már annál fogva is igen csekélyek az indiciumok, mert ő a legitím trónörökös maga is egyik, illetőleg leggyőtorább áldozata volt előde zsarnok szeszélyének, ellenséges indulatának, s férfikora delét szinte örökös fogságban élte át, melyben, ha netalán birna is nagyobb-szerűsellemerkösi tulajdonokkal, azokat titkolnia paransolá az ildomoság, mint egykor Brutussal, vagy ennek legszélsőbb ellentétével, III. Napoleonnal, azon

okból, hogy féltékenységet ne gerjeszzen maga iránt.

Es ezen szempontból tekintve a róla keringő híreket, ha épen kedvünk van remélni a kedvezőbbet, szabad föltennünk azt is, hogy nem lehetlen, miszerint ama szenedélyekek hajlamok, melyek mint pl. az, hogy Bachusnak buzgóbb tisztelője volna, mint ezt a Korán betűi engedik, talán nem is egyebek, csak épen hű környezetének oly koholmányaiként vehetők, melyek az irigység és féltékenység elől a nemesb tulajdonok palástolására találtattak föl.

De ama palotaforradalom vezérei, kik elődét a trónról lelétkétek és öt arra fölemelték, bizonynyal jól ismerték őt és személyes tulajdonait, és mert épen tapasztalni voltak kénytelenek, milyen hazagyilkos szerencsétlenség az, ha korlátlan urak o ly tulajdonokkal bir, mint a kit épen láb alól eltenni voltak kénytelenek; ezen emberek, kik annyi eszélynek adták tanuságát ez utóbbi nagy eseményben: ezek bizonynyal jól meggondolták, hogy a esőbből a vödörbe ne hájjanak és egy hóboros helyett egy másik hóborosot a khalifák trónjára ne emeljenek oly pillanatban, melyben épen arról kell gondoskodni, hogy ne teljesüljön a jóslat, mely szerint a félhold négy századon túl nem fog ragyogni az Aja Szófia minaretjén.

Es ez nekünk egyelőre elég, hogy egész Európa megnyugvásában osztozzunk az oly nagy horderejű esemény fölött, mely legközelebb minket érdekel, — és a törökön innen — legközelebb nekünk válhatik előnyünkre.

Vajda János.

Homér új fordítása.

A „Budapesti Szemle“ május-juniusi füzetében most jelent meg az a mutatvány, melyet a Kiszalud-társaság olvastak fel *Baksay* Sándortól, ki Homér „Iliász“ -ának új fordításán dolgozik. A bemutatott kísérlet először meglepetést keltett formájával, s azután buzditásra talált, mert sikerült. A siker a művészet terén is épen olyan nagy hatalom, mint a politikában: szentesíti a mit az iskola tilt, de az aethesis megenged.

A műfordításnak a Kiszalud-társaság által régen, még a forradalom előtt megállapított szabályai feltétlenül megkövetelték, hogy a költemények fordításánál az eredeti mű versalakját teljesen meg kell tartani. A fordítás hűségének első feltétele volt e szabály, s a kik megállapították és gyakorolták, nem érték rá keresni: vajon minden versforma egyaránt élvezhető-e minden nyelven? egyaránt egyezik-e minden nyelv természetesen zenéjével s egyenlően élvezhető-e minden közönségre nézve? A hexametert talán még leginkább megkövetelték a klasszikai művek fordításánál. Vörösmarty nyelvének bája s utóérhetetlen zengete a hexameterben, ugyszólván teljesen magyarrá tette e versalakot s hőskölteményt még eredeti és magyar tárgyut sem képzelt a közönség, de főként a tanult osztályok köre másként, mint hexameterben. Nincs okunk kedvezőtlen ítéletet mondani a görög és római klasszikai formákról, hogy rossz hatással lettek volna nyelvünkre és irodalmunkra. Nincs okunk megtámadni ama kor költőit az idegen formák használata miatt. Ha minden kor költői olyan haladást mutatnának fel a fejlődésben: nagyon örövendhetnénk, mert Berzsenyi és Vörösmarty munkái az idegen alakot valódi költészettel töltik be. Minden dícséret és elismerés mellett is azonban meg kell vallanunk, hogy az utónok következett fejlődést nem csak jogosultnak, hanem szükségesnek és áldásosnak tartjuk költészetünkben. Hogy a költők, Petőfi és főként Arany, a mi magyar nemzeti versformáinkat diadalmasan és a valódi magyar művészet színvonaláig fölemelték: ezt irodalmunk födiesőségének tekintjük s Erdélyi Jánossal

egyetértünk, midőn így szól: „Buda halála“ Sándor-verseiről, formai tekintetben oda adom legszebb hexameterünket.“

Kárhoztathatjuk-e érte a magyar olvasó közönséget, ha ő is megérezte, a mi az övé, a mi nemzeti, a mi magyar; s ha a mit megérezte, azt meg is szerette s ma már kevésbbé fogékony az idegen művészi formák iránt, mert inkább ragaszkodik a saját magunkéhoz? Ez a fejlődés a költőkben és a közönségben azt eredményezte, hogy a régi klasszikai versalakok a fordításban sem teszik már azt a hatást, a mit negyven-ötven évvel ezelőtt tettek s a költők meg-megkísérik az eredeti versalak elhagyásával, más formában érni el a fordításban épen azt a hatást, melyet a mű eredeti nyelvén és eredeti versformájában gyakorol.

Ez vezethette Baksayt is arra a gondolatra, hogy ő, ki Lucanus „Pharsalia“-jának fordításával az akadémia jutalmát elnyerte s legkivált Fábán Gábor, e kitűnő klasszikai irodalmi buvár s derek műfordító által, az elismerés legteljesebb hangjával fogadtatott: most e második nagy mű fordításánál az eredeti versalak helyett a magyar alexandrint használja. Az idegen versformában, hexameterben fordított Homér csak a tudós világ körében fogva elterjedni, míg — mint a „Budapesti Szemle“ szerkesztője is megjegyzi — „a változott irodalmi viszonyok között az a közönség, mely elszokott az ó-klasszikai versalaktól, talán inkább megkedveli Homér modern nemzeti formában.“

Homérnak eddigi magyar fordítói közül *Kölcsey* Ferenczet, a költőt és szónokot, *Vályi* Nagy Ferenczet, a sárospataki tanárt és végre *Szabó* István-t kell megemlítenünk. *Szabó* István mind az „Iliász“, mind az „Odysseát“ lefordította az eredeti versmértékben; fordítása ma is forgalomban van a klasszikusi irodalom barátainak kezén s Baksay — mint egyik jegyzetében lelkiismeretesen kijelenti — ezt figyelemmel kísérte és használta is egyes helyeken.

Vörösmarty mondta volt, még a harminces években, hogy Shakespeare jó fordítása felér egy fél-irodalommal. Egy népszerűvé váló s általánosan elterjedő, hű és költői fordításban Homér is ilyenforma érték képviselője lehetne irodalmunkban, s ha Baksay fordítása egészben is ugy sikerül, mint a mostani mutatványának legnagyobb része s az ő művében Homér olyan népszerű magyar olvassmány lesz, a minő népszerű angol olvassmány a *Pope* Homérja már több mint egy század óta Angliában: akkor már csak a fordítással is tekintélyes nevet hagy maga után az irodalomban.

Hadd ismertessük a „Budapesti Szemle“-ben megjelent mutatványt a következő, vázlatos kivonatban.

Az Ilión körül harezoló görögök közé leszáll Poseidon, öreg ember alakját véve fel és lelkesíti a megesiggedt vezéreket. Héra felismeri Poseidont, neki és férjének Zeusznek tetsvését s hogy a Zeusz által pártolt trójaiak ellen könynyebben boldoguljon Poseidon, Héra elaltatja férjét. (Iliász XIV. ének. 153—351. sorok.)

Héra meglátja s megismeri Poseidont a harezon; megörülne, de meg is döbben, mert az Ida hegyén ott ül Zeusz. Azonnal elhatározza, hogy szépen felöltözve teljes szépségében megjelenik férje előtt s elenyelgi tőle az időt és elaltatja. Az istenasszony tehát

Ágyasháza felé el is indult legott,
Melyet kedves fia Hephaestos alkotott,
Ajtóra szárnyat szerzett, esuda riktát;
Egy isten se tudja a lakatja titkát.

Tündöklő ajtait ott magára zárja,
Kivánatos testét ambrózia várja,
Tisztálkodik ezzel, lemosza szemnyeit;
Aztán vesz olajt is, jóságát, menyzeit. —

Melynek, — ha szerelmes testét beitatja, —
El — messzire terjed csábító illatja:
Zeusz érezhában, ha csak egyet moeczan,
Eget-földet áthat varázsa legottan.

Isteni szép haját fésűvel megvonja,
Ragyogó fürteit maga keze fonja,
Tündéri kobeljét,* kit Pallas művészi
Ujja szótt és hímzett, ott magára vézi.

* *ivósi* = peplum. *Kobel*. Az ormánysági nő népviseletben használt patyolatig. Ez a népviselet igen enlékzetet a görög nő szobrokra; ez okért használom a esinos tájszót.

Aranyos kapesokkal kapesolja magát, —
Száz csótárral ékes övét derekához,
Szépen fűt fölébe, — három drágagyöngyű
Pompába ragyogván, — illett a kósöntyű.

Újdonat-új fátylvot vet fejére, — benne
Ugy tündöklök, mintha maga a nap lenne;
Ékes cipellőbe fehér lábát fűzve:
Kiöltözve lép a többi isten közé.

Külön — Aphrodité — inti: „Édes rajom!
Valamire kérek, megteszed-e vajon, —
Avagy megtagadod? . . . Csak nem nehezted
Hogy én a Danaust segítsem ellened?“

Felel neki viszont Zeusz Aphroditéje:
„Héra, Istenasszony, Khronosz csemetéje!
Csak mondd a mit akarsz, mondd ki bizavást kérek,
Ha csak megtehetem, hogy — nem tenném én meg?“

„Add hát ama búbját, melynek erejétől
Haló, halhatatlan, jármodba szelidül:
A világ végére látogatni mennék
Oceanus istent és Tethys istennét!“

Ők engemet egykor házköba vevének,
Göndöl, szeretettel ottan nevélelk,
Rójától anyámtól, felgova örökbe,
Mikor Zeusz Khronosz a tengerbe lökte;

Jó volna, gondoltam, elnézni hozzájuk,
Mert régóta vagyon valami ortályok,*
Ki miatt már nem is kellemen egymásnak, —
Ha végét vethetném e visszavonásnak!

Felel a nevetős Aphrodité rája:
„Kinek a nagy Zeusz karjain van ágya,
Nem illik, nem szabad megvetni kérédet“ —
S lekapsol melléről egy iratos övet;

Tűzöttet, iratost . . . benn minden varázsa.
Szeretök ingere, vágya, suttógása,
Hitet beszéd, mely bőleket megszédít . . .
Karjaira veti, s így éjti beszédit:

„Itt a hímes övem, rejtsd a kebeledbe,
Mindén esábaságom foglalva van ebbe,
Nem is gondolám, hogy cselédem nem érnéd,
Ha valami terved elgondola elnéd.“

Szederszemű Héra rá mosolyát éjti,
Keblébe a kendőt mosolygva rejti,
S míg a Zeusz lánya hajlékába térül,
Ő száll le sietve Olympus hegyéről.

Héra azonnal elindul s Álomistent felkérésvén kéri, hogy altassa el Zeuszt. Az Álom mentegetődik, hogy Zeuszszal nem jó tréfálni, mert bajba keverheti magát. De Héra ifjabb hölgyei közül feleséget ígér neki, Pasitheát, kiért Álom régóta eped. Megörül az Álom; kap az ajánlaton s biztosítani akarván magát, így szól Hérának:

Hitelj meg a Styxnek átkozott vizére,
Egyik kezdeted tédd anyaföld keblére,
Márványlót tengerre másikat helyezd el,
Ilyen esküvelé magad kötelezd el;

Minden isten legyen bizonyosságunk rája
Kinek Khronoszszal van odalent tanúja:
Ifjabb hölgyeiből szép lány feleséget,
Pasitheát . . . kiért oly régóta égek.“

Az eskü után repülnek tovább, de az Álom, mielőtt Zeusz meglátná, megül egy nagy fenőtetején s várja az alkalmas időt, mikor az istenek királyát elaltassa. Héra pedig

Héra tovább repül a Gargarusz felé,
Mégpillantja Zeusz, szeret mindjárt belé,
— Hevesen, mint mikor legelőször kezdtek,
Szülőiktől titkon hogy megölelkeztek. —

Utját állja legott, szólítja izibe:
„Héra! Olympusról hogy tévedtél ide?
Sem lovad, sem kocsid, kin jární szokásod . . .“
A felséges Héra mond ily csalsárdásogot:

„A világ végére látogatni mennék,

és elmondja ismét azt, a mivel Aphrodité fentebb elámita. De Zeusz szerelmes szavakkal marasztja nejét, kinek karjaiban aztán Álom elaltatja Zeuszt s az asszonyi csel sikerül.

* *Ortály*, *ortályoz*; *ortálykodik*, *ortályoskodik*. (Urthel, ordalia. — *Rechtshaber*.) Ezt is az a nép használja, a melyik a *kebelt*. Es fentebb a „*rajom*“ gyöngéd formája a „*magzatom*“-nak ugyanott.

Ez ötven, négysoros versszak igazolja, hogy Baksaynak az Iliász idylli jelenetei sikerülni fognak. Ha a harcziás részek festői jelzőit, és leírásait s drámai elevenségi párbajait hasonló szépséggel fogja átíltetni: alig kétkelünk, hogy a magyar közönség előtt népszerűvé válik Homér új fordítása.

D. J.

A keleti tartományok.

Ma, a midőn a politikai lapok oly gyakran emlegetik a szerb, bosnyák stb. mozgalmakat, alkalmoszerűnek tartjuk olvasó közönségünkkel az azon vidékek gazdasági, iparos, kereskedelmi s ezekkel rokon viszonyainak állását rövid vonásokban ismertetni.

Igaz, hogy az említett mozgalmak a politikai és társadalmi szabadság érdekei körül forognak, s így ismertetéskünk ezekre nézve közvetlen tájékozást nem nyújt; mindemellett nem tartjuk ezt fölöslegesnek: mert némi világot vet azon közgazdasági viszonyokra, melyek minden esetre fontos tényezők arra nézve, hogy az ott uralkodó mai viszonyok iránt a szomszéd hatalmak, s általában az európai diplomácia érdeklődésének értékét némi mérték alá helyezhessük.

A keleti tartományok címűen Romániát (az egyesült Moldova- és Oláhországot), Szerbiát, vagy a szerb fejedelemeséget, s az európai török-birodalom többi kiegészítő részét: Bulgáriát (Bolgárországot), Bosniát (Bosnyákországot) és Rumeliát értjük. Románia, Szerbia és Bolgárország — szorosabb értelemben ugyan csak a két első, — közösen „dunai fejedelemségeknek“ is nevezetnek, mert mindegyiknek határa a Dunára terjed ki.

Románia . . .	2584	□ mfdőn	3.863.000
Szerbia . . .	998	„	1.078.000
Bolgárország . . .	1740	„	1.800.000
Bosnyákország . . .	1063	„	1.000.000
Rumelia . . .	1500	„	1.800.000
összesen	7885	□ mfdőn	9.541.000

lakost számlál. Ez adatok szabatoságáért, különösen a lelkek számát illetőleg, Románián és Szerbián kívül, hol rendes népszámlálás is történt, nem épen kezeskedhetni ugyan, annál fogva sem, mert a mohamedanok a nőket az összeírások alkalmával tudvalevőleg számba nem veszik; midőn pedig az európai irók e hiányt pótolni akarják, eltérő számításal élnek. Mind e mellett, a valószínűség határai közt maradvánnyit mondatni, hogy a népesség átlaga □ mfdenként 1000—1500 lakos közt ingadozik, és hogy az az 1500-at a keleti tartományokban sehol meg nem haladja, s így majdnem felén áll azon népességnek, mely a magyar korona területén egy □ mfdre (= 2753 lélek) esik.

Ha a tartományok termelési erejét tekintjük, azt találjuk, hogy mindannyia a természet adományával általában bőven meg van áldva. Éghajlata, s a földalakulás Szerbiában, Bosniában, egyrészt Bolgárországban is elég kedvező; ez utóbbiban azonban, s különösen a Duna mellékén, valamint Romániában majd nem mindenütt gyors hóváltozás, az ennek folytán gyakori romboló szelek, száraztó aszály, majd rendkívüli zivataros záporok, késői fagyok stb. fordulnak elő, melyek a gazdaságban, s így az ország jólétére nézve általában aggodalmas, szélsőségeket idéznek elő. Egy-két bő esztendőre, midőn a fölöslegen tudni sem képesek, rendkívül szigorú évek következnek, ugy, hogy a leg-gazdagabb vidékeken eaerkek menő éhes nép eseng az alamizsnáért; s egyszer az éhség miatt, máskor a rekkenő meleg után büzhödten párolgó mocsárokról körül járványos betegségekben vesz el a lakosság tetemes része. Így történt, hogy a gazdag termő földeken, Hirsova vidékén (Bolgárországban) 1872-ben a lakosság fakéreg és gyökér, sőt a föld evésére volt kényszeredve, s ezrével veszett el étlen. Románia síkjain nagy kiterjedésben, ép az 1875-ik jó reményrel biztató aratás is, az ezt megelőző egy-két nap erős heve semmisítette meg. Bolgáriában, Rumeliában, majdnem folyvást bujdosol a kholera, s a hideglelés, a lázok különböző veszedelmes faja, mely utóbbi baj olykor Romániában is borzasztó pusztításokat tesz.

Az éghajlat ezen befolyásának, mely a munkásságot csökkenti, az igyekezetet kijátsza és megbénítja, nemkülönben a lakosság gyér számának tulajdonitandó, hogy a nép a természet hatalmas alatt nyögve, majd megnyugodva, bizonyos közönbösséggel a sorsra bizza magát, s földjét is, mely egykor bő áldással fizette munkáját, de máskor legzebb reményében hiúsított meg, egykedvűn, könnyelműn elhanyagolja.

A nehéz munkát, a folytonos gondozással járó működést e tartományok lakói, a bolgár kivételével, nem igen ismerik. Romániában, Fokszány vidékén, a mezei munkát leginkább magyarok, Szerbiában bolgárok látják el. Ily módon elképzeltető, hogy az iparral foglalkozás is, a mennyiben nem ismeretlen, csak kevés lendületet nyerhetett, s a tökegyűjtés, s így a földmívelés, ipar és kereskedés gyarapodása is, első sorban a véletlenség, az esetlegesség szezenesekerekétől függ.

Vegyük e tartományokat közelebből egyenként szemügyre. A részletesb, bár még mindig futólagos vizsgálat közben, bizonyosan tűnnek föl egyes esillámok, melyek az egész áttekintésnek egyrészt benyomása alatt adottakat tisztább világításban tüntetik föl, s ezzel a kép hűségben is tán csak nyerni fog.

Szerbia főbb helyei: Belgrád (22 ezer lakossal), Kragujevac és Sabac (4—4 ezer l.). Szerbiának legtermékenyebb része a Morava völgye; a földmívelés azonban ezen fejedelem-ségben is, a Száva- és Duna-menti vidékek némi kivételével, hol mégis több élet van ebredezőben, hanyag és rendszertelen. Földbirtokos közepesztály itt nincs is. A föld a porság kezén kis részletekben van megosztva; az itteni porság pedig bizodalmatlan, gyanakodó természetnél fogva, a eselédtartástól idegenkedik; minek következtében csak annyi munkát vesz föl, a mennyit családjá tagjaival könnyű szerrel végezhet, vagy ha módját éjtheti, hogy a gondtól teljesen meneküljön, átadja azt bére vagy felébe a minden tavaszon oda vándorló munkás magyaroknak (Szeged vidékéről) s a vándorló munkás bolgároknak. Különösen a bolgár nép évenként mintegy 80.000-re tehető kézerőt szolgáltat Szerbiának, s mezei munkáját befejezve, ősszel némi megtakarított vagyonkával tér vissza, a telet övei közt töltendő. Hol a bolgárok munkálnak, ott általában föltűnő az értelmes munka és szorgalom. A szerb lakosság azonban kevés okulást véve ezen, a mely szántást még mindig nem teszi, s nála a föld trágyázása is csak abból áll, hogy lábas jószágát földje egyik, majd másik részére hajtja legelni. Gyakran megtörténik, hogy a mit a természet majdnem egészen önszántából és erejéből nyújtott, azt betakar is hanyagok, s a gabona lábán, vagy kevéken vesz oda. Csep-lőgép 1871-ben egész Szerbiában még csak két volt, — legtöbbje Weil M. frankfurti gyár-ból. Ismerik és használják már a Vidacsfele ékeket is; de, mivel a sok helyett kúpsztatított erdők nyomán maradt ezönkös, tuskós irtásokban az öntött vasekék gyakori törésnek és javításnak vannak kitéve, arra pedig alig akad az egész országban ember, hogy azokat kijavítsa: az A. Burg és Sohn bécsi cég gyárából kikerülő kovácsolt vasekék jobban kedvelik. Hegyes vidékeken maig ama fejszeefe, a franzia „*bignot*“, és a régi spanyol ékekre emlékeztető u. n. ralizat-ot használják, mely csak a legkezedtelegsb szántásra alkalmas. Elkép nyilvánvaló, hogy a földmívelés alig szolgáltatathat a napi belszükséglet igényeinek megfelelő mennyiségben tul.

A gumölestenyészésre igen kedvező vidékek különösen szilvatermesben tűnnek ki; kereskedésre azonban ebből is kevés juthat. A fejedelemiség fölébb jövedelmi forrása a sertés-, szarvasmarha- s másod rendben a juh-tenyésztés.

Iparról, a legalsóbb házi szükségletek szégenyes fedezésén kívül alig lehet szó. Legtöbb ügyességet fejtenek ki a szeg-kovácsolásban. Nyers vasuk, egyéb femük, s épületkövek pedig elég jó és gazdag erü van; de tőke és vállalkozási szellem hiányában ezt nem nagy nyereséggel művelik. A gyári élet még csak két gözmalom és Belgrádon egy sör- és egy szeszgyár kéményének füstölésével nyert felavattatást. Szerbia közlekedési útjai: az azt két félő határoló Dunán és Száván kívül, a Belgrádból kiinduló országot, mely pangó forgalommal s az egyéb kereskedelmi intézmények gyér volta-

* Herculogovinával együtt, mint általában e két fejedelemiség rendesen együttvéve említették.

val szemben, egész Nissáig, meglepőleg jó karban van tartva s biztonsági szempontból is dicséretes. Az egyéb közutak is közbiztonsági szempontból általában kielégítőek. Sok hegyes vidéken azonban csak a lóháton s öszvéreken szállítás lehetséges. A Morava, mig szabályozva nem lesz, hajózásra nem alkalmas. Vasutakat a jó szándéku tervezgetéseken túl még nem látni.

A fejedelemség kereskedelme s egyéb anyagi érdekei javulásának főleg a nép tékozló és az uzorászkodásra egyformán hajlandó természete áll útjában. A nép keresi a tüntető külsősége-

nagy osztályt képeznek, kik a vidéket rendszeresen szípolozzák ki.

Szerbia kivitele: sertés, szarvasmarha, nyers bőr, gyapju, faggyu, nyers vas, vasszeg, kevés ócska réz, és olykor aszalt szilva is, különösen a Bosnia felől eső részekből. Bevitel: Magyarországból só, rúdvas, kolompáros munka, sör, liszt, cukor, paszománt, posztó, és pamut-szövet, ládák (tulipános faládák, Komáromból), dévényi cserépedény és kocsik (Reitter Istvántól, Vácról); Trieszt felől a Száván gyarmati áru, cipészmunka (Gráczból). (Folyt. követc.)

1/10-ed résznyi súly esik, a szívből szétáradó összes vérmennyiségnek egy ötödörészét az agy veszi igénybe. Ez is azt mutatja, hogy a szellemi munkások több és táplálabb ételt kívánnak, mint a kézi munkások.

— A török uralkodó család. A trónjától megfosztott szultán, *Abdul-Aziz* khán, 1830. február 9-én született; fivérét, *Abdul-Medaid* khánt 1861. június 25-én követte a trónon; Ozman családjából a 32-dik szultán volt. Konstantinápoly elfoglalása óta pedig a 29-dik. Öt gyermeke van, ezek: *Jussuf* *Izzeddin* effendi, ki 1857. október 9-én született, végez.

Háborus világ.

Fővárosi tárcza.

Masiroznak a katonák! A miénk még csak a Rákosra, a belgrádi Orrlevágóvicsok orosz tisztiek által vezényelt dandárai ellenben a „beteg ember“ birtokának határára. Senkisen bízik többé a béke fontartásában. Talán maga gróf Andrássy sem, a ki pedig két héttel ezelőtt váltig erősítette, hogy emberi számítás szerint a béke biztosítottak tekinthető. Hja, midőn a berlini értekezlet tervez s herezeg Goresakoff — végez.

A levegő puskapországtól terhes. A háboru daemónja megcsörteti azt a gyenge láncot, mely még féken tartja. Elszabadulhat minden pillanatban. A táviró hírt hozhat róla ma, holnap, talán épenséggel piros pünkösdi napján.

Mohón nyulsz napjában kétszer a hírlapok után.

Változatlan helyzet. Anglia ismételve kossarat ad a három északi nagyhatalomnak. John Bull keménynyaku, akár a magyar kalvinista. Nem engedi magát kapacézitálni a felől, hogy a hatalmak követelése a „beteg ember“ javulását czélozzák.

A diplomata urak nem csinálják többé egyedül a világtörténelmet. Versenyhátságot kaptak a stambuli szoftákban. Ki hallotta eddigél a Korán bekés tanulóinak nem híret, de még csak nevét is?

Ugyszólván senki. Most róluk beszélnek diplomaták, publicisták, kávéházi politikusok s a szegény török tanulók oly politikai tényezővé nőttek ki magukat, melylyel számolniuk kell az európai államférfiaknak is. Goresakoff herezeg bizonyára oda kívánja őket egytől egyig, a hol a bors terem, vagy még inkább oda, hol a hermelin száll a havon s a száműzöttek nehéz sohaja száll a borus szibériai ég felé.

Hanem érdekes tapasztalat, hogy a forradalom szelleme, mely 1830 óta majdnem valamennyi európai főváros tanuló ifjuságát történelmileg megörökített tettekre lelkesítette, lassu, de föltartózatlan utjában eljutott már a padisak egykor világot rendítő városába is.

1830-ban az „école polytechnique“ ifjai állanak a párisi nép élére, diadalmas torlaszharcot viva Marmont tábornagy seregével. X. Károly trónja három nap alatt porba dől. A Bourbonok fehér lilomát letiporja a trikolort lobogató barrikádok.

Néhány hónappal később a varsói hadapród iskola növendékei tűzik ki a szabadságharc zászlaját. Lengyelország symboluma, a fehér sas, ott ragyog a dandárok élén, melyek Ostrolenkánál és Prágánál a hősiesség emberföltötti, de eredménytelen harcát vívják a tulnyomó orosz haderő ellen.

1848-ban a bécsi aula lelkes tanuló ifjusága görditi meg a népfölkelés azon lavináját, mely Metternich herczeggel együtt elsodorja az absolutismus megingathatannak vélt szikláját. Bem s Messenhauser vezérlete alatt az „akadémiai légión“ küzd legszívesebben Windischgrätz herczeg ágyúi s Jelasics serezsánjai ellen a loyaltásáról híres „Kaiserstadt“ torlaszaiban.

Ugyanazon év márczius 15-én Pesten a jogászok kávéházából indul meg azon emlékezetes mozgalom, mely néhány óra lefolyása alatt magával ragadja az egész lakosságot, s első hatalmas sörényrázása a fölébredt oroszlanak.

Most Konstantinápoly jámbor theologiai tanulóit szállta meg e csodákat mivélő szellem. Abdul-Aziz trónja ugy feldől, mintha sohasem állott volna négy lábón. . . .

Nyomott hangulat mindenfelé. Dob pörög, trombita harsog. A behívott tartalékosokat viszik „ekzezirozni“ a Rákos mély futóhomokjára. Mire visszaérkeznek, legtöbben csukladozó térdekkel, olyanok, mint a molnárlégyenyek. A fehér por egészen belepte a mondurt, s végülve az izzadság gyöngyeivel, elékteleníti a jó fiuk arcát.

Katonadolog, meg kell szokni. A ki május tizenötödikéig még ott görbült közülök nap-hosszant irászta mellett, másolva a princezi pális ur számára az aktákat, vagy a ki reggeltől estig alig mozdult el egy tapodtat a rőf, dikics s tü mellől: most már ugy beletanult a gyaloglásba, hogy akár Königrätzől Olmützig is elfuthatna.

Sok nézőjük akad, ha öt-hat órai gyakorlat

s mars után visszakerülnek a városba. Valami díszesen épen nem öltöztette föl a cs. k. mondur-magazin a derék fiukat. Komiszvásznu, sárgás bugyogjukban s kék zubbonyukban egy kicsit agrólszakadtnak néznek ki. Pedig van köztük nem egy, a ki czivil állapotban méltán sorakozik a vázei-utca körül metszett dandyjei közé s földorított haj, kifogástalan tisztaságu keztyű és az idénynek megfelelő virág nélküli restelne mutatkozni az aszfalt arslánai között.

Megesik olykor, hogy a véletlen épen ismerősei közül sodor oda néhányat, a mint a glédában magasra emeli fejét, hogy a járdán megálló közönség észrevegye.

A barátok „szervusz“-t kiáltanak neki, nevetve külsője s rozsz éleceket faragva rovisára. — Szegény Béla! A puska egészen lehuzza az egyik vállát.

— Pedig még feszíteni akarna. Láttátok, hogyan dülesztette ki a mellét?

— Az ám, mert észrevett bennünket. De a lábait már csak ugy huza maga után.

— Ha háborura kerül a dolog, ő lesz a hadsereg első marodörje, a kit ott kell hagyni az utszélen.

— Kár lenne érte. Épen a hozzá hasonló legények vihetik valamire a csatatéren. Nincs mit félnők a golyóktól.

— Ohó, valjon miért? — Mert nincs olyan bolond golyóbis, mely eltalálja azt a mértani vonalat, melyet Béla barátunk czingársága képez. . . .

Báró Koller megnyugtatta foglalhatja el ismét helyét cs. k. Mars gyanánt a bécsi hadügyminiszteriumban. A delegációk nem fogadták el azon indítványt, hogy harmincezer katona korábbi szabadságoltatása által potom két millió forintot takarítson meg magának a hadügyér, a miből telt volna aztán — rántott-levesre.

Mert arról volt szó, hogy az így megtakarított két millió a legényes jobb élemezésére fordíttassék. Dr. Demel szinte lelkesülten szólalt föl az osztrák delegációban a rántott leves szükségessége érdekében. Hasztalan! A sereg „harczépessége“ előbbvaló a katona gyomránál, s ha baka, huszár és eserepár eddig betudták érni fölstökömrre száraz prófunttal, hát majd csak meglesznek ez tán is egy kis reggeli meleg leves nélkül.

A delegáció többsége meghódolt Benedek generális ezen okoskodása előtt. Annnyival inkább, mivel a kormány többi képviselői is a rántott leves ellen foglaltak állást. . . .

Háborus világ! A kávéházi diplomaták öszszedugdoszák fejüket s fíradhatlanok a helyzet kiszinezésében. A csodálatosnál csodásabb konjunkturákat és kombinációkat, melyek a „fekete“ vagy a „kapuczinus“ szörpölése közben fölmerülnek szoktak: vajjon ki győzné föl sorolni? Gróf Andrássy aligha van oly jól értesülve, mint diplomata kollegái a „török császárnál“.

Nem V. Murad szultánál, hanem a „török császárhoz“ ezimzett pesti kávéházban, mely, mellesleg mondva, ezidőszert talán a legregibb kávéház egész Pesten.

Hogy itt csupa lelkes törökbarát szokott összejönni, az a dolog természetéből folyik. A ki nem rokonszenvez a padisah birodalmával, az ugyan még csak kávét sem iszik olyan helyiségben, melynek ezimere egy festett szultán.

Abdul-Aziz sorsáról s egyéniségéről van is mit beszélni.

A hőbortos és gonosz Claudiusok és Caligulák között kell hasonmását keresned a dicstelen uralkodás után dicstelenül megbukott keleti kényurnak. Egyetlen vonás sincs benne, mely elárulná a férfit, a fogékony lelket s a gondolkodó elmét. Pedig nem volt mindig olyan tunya hústömeg, mint uralkodása második felében. De a háremélet buja gyönyörei, melyeknek fék nélkül adta át magát, kiszáritották agyvelejét s a hülyeséggel határos állapotba juttatták.

Civillistája elég lejt volna három-négy nyugoti uralkodónak. Ő neki e tenger pénz semmi. Tizenöt évi uralkodás alatt négy ezer millió franknál több adósságot csinált. Talán hogy előmozdítsa birodalma művelődését, megajándékozta azt a polgárisodás intézményeivel, s szervezte az ország véderéjét?

Nem. Elfeserli márványtól s nemes érzekettől ragyogó paloták s kéjlokak építésére, emuochok, háremhölgyek, kegyenczek s egy sok ezernyi ingenyélő szolgahad tartására, hőbortos

szeszélyek s hajlamok kielégítésére — minők csak egy keleti despotában fogamzhattak meg — mig a nép éhezik s a hadsereg és hivatalnokok hónapokig sem kapnak egy árva piászter fizetést.

Beutazta 1867-ben Európa nagy részét, de bár minden uj, mit utjában lát, nem érdeklődik semmi iránt sem. Félig nyitott szemekkel néz mereven maga elé még London, Páris és Bécs utcáin is, s el-elalazik kocsijában európai környezet mulattatására. Egész utazásában csak egyszer mutatott érdeklődést. Akkor, midőn átkelve a Rajnán, Ehrenbreitenstein vár magas bástyáiról egyszerre dördült meg tisztelőre száz nagy kaliberű Krupp-ágyu, mig kocsija mellett csörtetve robogtak el a porosz gárdalovasság öles, vértezett katonái. „Suis heureux“ — boldog vagyok — mondá ekkor, mely szavakat fölelevenítette most valamelyik külföldi lap. . . .

Háborus világ! a diplomata urak nagyon sűrűn kezdenek utazni. Bár ne lennének ezuttal oly viharadarak, melyeknek aggodalmas ideoda röpködéséből biztonsággal következtet ki-törő fergetegre a tapasztalt tengerész.

Borostyáni Nándor.

A műtörténelmi kiállításról.

III.

A műtörténelmi kiállítás tárgyainak bemutatását folytatva, ezuttal a magyar diszruhák kiegészítésére szolgáló ékszerekkel kezdjük ismertetésünket. A sisakok s kalpagok egyik mellőzhető kelleke volt a *forjó*, mely nagyban emelte a magyar diszruha harcziás jellegét. Ily díszes forjó látható a mellékelt képen, melynek eredetije Majláth Béla tulajdona. Itt a tollas taraj a hüvelylyel együtt, melynek bőség-szaru idoma van, csakugyan foroghatott, mert két gyűrűvel ugy van a nyélhez erősítve, hogy minden mozdulatnál megfordulhat. A nyél alsó része a kalpagban áll, s a két tü erősítésére szolgál; felső végén áttört művi fémből készült és gyöngyökkel ékesített magya paiza van. A bőség-szaru külső lapját ezüst filigrán díszíti és az uj-alaku hosszú nyulványok, melyek a tollas

Forjó a XVII. századból.

bokréta fölélelésére szolgálnak, kívülről aranyozottak. A mű készitési ideje a 17-dik század végére tehető.

Andrássy Manó grófnak a jelen tárlaton kiállított tárgyai már a bécsi kozkiállításon is feltűntek s az akadémiai archeologiai bizottsága által legközelebb kiadott beces munkájában ezeket is tüzetesen ismertette Henszlmann Imre.

E tárgyak egyik legérdekesebb darabja a mai képközleményeink közt látható *mentekőtő, közepén Medusa-fővel*. A Perseus által megölt s később Minerva paizsára helyezett Medusa-fő már az ókori művészek kedvenc alakja volt s mint eljesztési symbolum, melynek látása a rege szerint minden élő-lényt kövé dermesztett, leginkább harzi jeléknél alkalmaztatott. Magá-

Peko Pavlovics.

Simonics Bogdán.

Socsicza Lázár.

A BOSNYÁK ÉS HERCEGOVINAI FÖLKELES VEZÉREI.

Egyveleg.

-. Kézi munka és szellemi munka. Egy külföldi lapban olvassuk, hogy a szellemi munkával foglalkozók bővebb táplálékot igényelnek, mint a kézi munkások. Tudományos megfigyelések és öszszvetések alapján ugy találták, hogy három óráig tartó erős tanulás jobban kimeríti a testet, mint egy egész napi legfárasztóbb phisikai munka. A szellemi foglalkozással járó erővesztésnek másik fontos bizonyítékát ama tényben vélük föltalálhatónak, hogy bár az egész emberi testből az agyra csupán

most a császári testőrség főparancsnoka, anyja Valida szultána és Abdul-Aziz őt szerette volna a trónra juttatni; továbbá *Salihé* szultána, *Mahmud-Dzemil-Eddin*, *Mehmed-Selim* és *Abdul-Medaid*; ez utóbbi még csak nyolcz éves. — Az elűzött szultánnak csak egy fivére és egy nővére volt; fivére Abdul-Medaid szultán, ki 1861. június 25-én halt meg, tizennégy gyermeket hagyott hátra; Abdul Medaid legidősb fia: *Mehmed Murad*, a ki most szultán lett, 1840. szept. 21-én született.

ket. A férfiak telhetetlenek a különböző fegyverekben, melyeknek nem annyira használhatósága, mint a gyöngy s egyéb kirakatok és pazar vésetek adják meg értékét. A nők ezüst- és arany pikkelyekkel és pénzecskekkel tele aggatott bársony és selyem ruhába hivalkodnak, mig mosdatlan gyermekük valóságos szemrehányás körültük. Minden születési, esketési stb. alkalom, uj-uj dózsölő vendégeskedéssel jár. Innen a sok hitelhajászat és uzorászkodás. A törvényes kamat 12 százalék; de rendszeren 18—24%-ért sem kapni pénzt s az 50—200%-os kamat is gyakori. Az uzorások (zelenati) mondhatni egy

tól érhető azonban, hogy ezen mentekötön inkább csak dekoratív alakított szolgált, melynek semminemű symbolikus jelentősége nincs. A fő igen szép, onyxba faragott, erőteljes stílusban készült, olasz jellege kétségtelen, sőt némileg emlékeztet a Vasári leírásából ismert Leonardo da Vinci Medusájára. A haldokló nő fő ezen dekoratív jellegű felfogásban sokat veszít idealis szépségéből. A homlok erős ránczai, a felhúzott szemöldök, s az ijedten tátott száj a haldoklást igyekeznek kifejezni. Haja kuszált fürtökben nyúlik homlokára és oldalt élénken körültekerődő kigyókkal vegyül. Az éjjeli bagolytól kölcsönözött szárnyak teszik teljessé a művészi zordon hatást. A mentekötönnek még két tagján vannak ily metszett kövek: az egyik őrszakkalú férfit, a másik szalaggal és szőlőfürtökkel díszes női mellképet mutat. Maga a mentekötő valószínűleg későbbi eredetű, miután a múlt század izléséről tanusodik, bár a technikai kivétel itt is elég tiszta. Áttört művü ezüst tagjai vörös, fehéres, zöld drágakövekkel vannak díszítve.

Andrássy Manó kincsei között jelentékeny helyet foglal el azon 50 gyűrű, mely a harmadik terem ajtajának baloldalán külön szekerényben van elhelyezve. E gyűrűk közül négyet mutatunk be olvasóinknak, mint a melyek történeti értékkel bírnak. Az egyik *Izabella királyné gyémánt gyűrűje*, melynek arany abronsán finom vörös és kékes zománc fut végig. Kerekét mindkét elején négy gyémánttal van díszítve, és domborúan kidolgozott díszítéssel ellátva; belül karekdiszk közt ezen betűk láthatók YSAB * R X VNG *. Másik oldalán e három betű S. F. V. (Sic fata voluerunt = Így akarta a végzet). Azon három betű, melyet a rege sze-

Dürer-féle medaillon.

rint Izabella királynő a Királyhágó egyik bércezen egy fába metszett, midőn a magyar királyságból elüzte Erdélybe vonult. Vajjon e gyűrű egykor-e, arra nézve nincs bizonyítékunk. A mellette lévő gyűrű ezen felirást viseli U LUDOVICI-REGIS s valószínűleg a Mohácsnál elvesztett szerencsétlen királyunk gyűrűje volt. Egyszerű arany gyűrű, kerek lapos fejjel, melyben középett a magyar négy-folyamu s a cseh oroszlános cimere látható, felül stílizált koronával. A gyűrű a fej alatt mindkét oldalán emberfőbe végződik, és külsején fekete és fehér zománc pettyekkel van díszítve. — *II. Rákóczy Ferenc gyűrűje*, aranyozott gyűrű, kerek lapos fejjel, rajta Rákóczy jobbra fordult aranyozott ezüst domborműves találó mellképe látható. E kis dombormű, mely a fejedet megüvegosan tünteti fel, ezüstbe van foglalva, s üveges fedve, köröskörül rubinok szegélyzik be. A negyedik gyűrű, mely a kiállításban *Robert Károly királyunk* tulajdonának nevezték, valószínűleg csak onnan nyerte hirtvét, mivel heraldikus lilium van belé véve. Korát bajos meghatározni, a tárgymutató a tizenötödik századra teszi, de nem lehetetlen, hogy még az Anjouk magyarországi uralkodása előtt készült.

Művészeti szempontból az eddigieknél érdekesebb az ezüst medaillon, mely Dürer monogrammjával van ellátva s az 1508. év áll rajta. Valószínűleg Dürer Albert hasonló műve után készült. Dürer e műve a XVI. század legjobb készítményei közé tartozik, és sajátos eredeti fölfogása által tűnik ki. Némelyek az e műven látható női mellképet eredetijét Dürer nejének Frey Ágnesnek gondolják, de a vonások eltérők. Annyi azonban bizonyos, hogy nem eszményi főt tüntet föl, hanem oly női főt, melyet Dürer más műveiben, nevezetesen több

festményén is megörökített. E mű a gr. Andrássy Manó-féle gyűjtemény egyik legbecesebb tárgya. Képeink közt *Apafró Mihály erdélyi fejedelem* tükré is látható. A felirat még az évszámot (1657) is meghatározza; azonban ez nem bizonyít semmit, miután bizonyos, hogy azon mezők, hol most a felirat olvasható, előbb áttört ezüstművekkel voltak díszítve. A tükrör kerete szögletein és belső szélein csipkeszerűen áttört finom ezüst-lemez-díszekkel van fölférfizva, s minden oldal középet, a piros háttért közbeszakítva, durván festett, s homi izlésben stílizált virágok borítják. A tükrör négyzet fölött még egy négy lapra osztott tükrös díszítmény van, melyet orosz ívezet-idomu keret foglal be.

A boszniai és hercegovinai felkelők vezérei.

A keleti néplázadások az ozmán birodalomban két évtizedet emlegetnek meg. Egyik ezek közül a török kormányának és hadseregének a volt szultán sokszor emlegetett hitványsága miatt bekövetkezett gyöngesége; a másik pedig az orosz befolyás, mely a diplomáciai békekiegészítések háta mögött nem csak kacsintgatással, hanem tényleges segéllyel is gyámoltotta a lázadókat. Nyilvános titok ez már mindenki előtt s a mit a czár beszél (Goresakoff sugására) meg a mit Ignatieff, a konstantinápolyi orosz nagykövét cselekszik (ugyanazon Goresakoff rendeletéből): az egymással ellentétben áll ugyan, de hát a diplomata mind azt követeli egymástól, hogy: „én ugyan téged a *tetteiből* itellek meg, hanem föléd azt várom, hogy te az *én szavaimból* követezzess.”

Bármint áll is a dolog, el nem vitathatjuk, hogy a boszniai és hercegovinai lázadás miniket, szomszédokat közelről érdekel s ezért nem lesz időszzerűlenn bemutatni a felkelés leggyakrabban emlegetett vezetőit képen és a következő ismertetésben, melyet egy ott járt s az ottani viszonyokkal ismerős külföldi író adatai után közlünk.

Ezek között leginkább emlegetik *Szoeciza Risztov Lázár* vajdát. Pivában született s gyermekkorában nagybátyjánál, az általános tiszteletben álló Hadzsi-Theodosiusnál, a hasonló nevű kolostor apátjánál nőtt fel. Ez a Theodosius az előtt Athos-hegyi szerzetes volt, mely zárdát Nemanya István szerb fejedelem alapította. Az első hercegovinai lázadásban veszett el, midőn a hirhéd Csengics Ded-Aga Vratinja falura tört. A halás *Szoeciza Pivába* vitette nagybátyja csonthait s ott temette el. *Szoeciza* 1860—61-ben Lezevics Zarko vajda seregében a perjaik tisztét viselte. Luka Vukalovics vajda elhunytával a török kormány egy 40 főből álló panduresapat vezetőjének nevezte ki. Ez állásban volt egész 1874-ig, később kereskedést nyitott Dobnyak helységben. Midőn tavaly a fölkelés Nevesnyében kitört, *Szoeciza Lázár* volt az első, a ki a Muratovicza mellett első ütközetben elesett Hadzsisz Vuleval a fölkelést Pivában szervezte. A pívai sereg öt kiáltá ki a vidék vajdájának. *Szoeciza* most 35 éves. Egyike az értelmesebb vezetőknék, a fölkelők seregében nagy tiszteletben tartják nem csak a többi néptörzsek, de a többi vajdák is. Ő volna, ha ily hasonlaltal itt élni lehetne, a fölkelő sereg tábori főnöke, míg tulajdonképi parancsnoka *Peko Pavlovics*. Ez utóbbi *Szoecizát* legjobb barátjának tekintti s rendszerint követni szokta annak tanácsait, kivált ha inkább politikai színezetű kérdésekre vonatkoznak. A mi okmány, proklamáció, emlékirat, jelentés a fölkelőknél megjelent, az mind *Szoeciza* tollából származott.

Peko Pavlovics vagy *Vojnovics* (mert mind a két nevet viseli) a fölkelő sereg elismert vezére, csevai születésű, s már az első fölkelésben részt vett az inkább ismert *Jovovics* vajda alatt. A grahovaci csatában *Peko* volt az első, a ki a törökök sánczaiba behatolt. E hőstetteért *Daniło* fejedelem arany kardot adott neki s ezüsttel kiert két pisztolyt. 1871-ig *Csevában* élt *Montenegro*ban, honnan olykor nagyobb támadásokat intézett a törökök ellen. 1871-ben a montenegrói sereget európai módra szervezték, s ez alkalommal *Peko* zászlóaljparancsnok lett. Neje nővére *Vukovics montenegrói vajdának*, tehát nagynénje *Milena fejedelemasszonynak*. *Pavlovics* már öregebb 60 évesnél. Ott növeke-

debt a montenegrói és hercegovinai sziklákon s nincs e két tartománynak egy talpalatnyi földje, melyet ne ismerne.

Simonics Akimov Bogdán vajda Gaczkopoljén született, unokája egy szerzetesnek és maga is pápa. Nagyatyjáról beszél, hogy két szép, ezüstös agyu pisztolya volt. Egy nap unokaöccsei egyike hozzá lép s így szól: „Nagybátyám! add nekem e szép pisztolyokat, hisz úgy sincsen senki, a kire hagyhatnád halálod után.” „No ha azt hiszed, hogy nincs, hát majd gondoskodom róla, hogy legyen” válaszolt a szerzetes s levette a barátsulhát, megházasodott. Simonicsot 1861-ben választották vajdává. Akkor Omer pasa nagy sereggel érkezett *Hercegovina*-ba. Bogdán vajdatársai az első fölkelésben voltak: *Luka Vukalovics*, *Jovan Basevics*, *Lye-sevics*, *Czerovics*, *Milan* és *Vukov*. A fölkelés elnyomása után a török bégek nagyban üldözték *Simonicsot*. Ő a vajdák között a vértanu, mert annyit, mint ő, egyik sem szenvedett. Életének nagyobb részét börtönben töltötte. A lázadás kitörése előtt kevéssel *Montenegro*-ba menekült, hol *Nikita* fejedelem szenátorrá tette. A mint a lázadás kitört, *Simonics* odahagyta *Montenegro*t, szervezte a fölkelést s vajdává választották.

A hétről.

A főváros heti történetét egészen megváltoztatta a török uralkodói válság. Háttérbe szorult a magyar delegátusoknak osztrák kollégáik részére rendezett ebédje, vagy a jászberényi roham-küldöttség, mely 100 tagból állott s hir szerint a miniszterelnökön kívül az összes képviselőket is meglátogatta (kisebb küldöttségekre oszolva) s törekedett bebizonyítani, hogy nem oda Buda, vagyis: Szolnok nem mérközhetik Jászberényvel. — Sajnos, de a konstantinápolyi események érdekesebbek az itthoniaknál s figyelmünket azok veszik igénybe.

A szultán-változás nagy eseménye saját politikai fontosságán kívül itt Budapesten meg az által is nyer érdekességében, hogy a diplomata egész sürgös-forgása támadt vele karöltve, s majd minden nap egy-egy politikai előkelőség, vagy török pasa érkezik, kik gr. Andrássyhoz sietnek. A hírlapok rovatjaiból csak az a kelendő, a mi az új és régi szultánról szól. Annyi eddig bizonyosnak látszik, hogy a forradalom, mely *Abdul-Aziz szultánt* letette, főként a török miniszterek műve volt. A finoman szőtt összeesküvés szálai biztosan voltak megerősítve. Anglia magatartása bátorította őket. Az összeesküvés fő indító volt *Mehemed Rusdi* nagyvezír, *Khalil Serif* és *Sadik* pasák. Legelőször arra kérték a szultánt, hogy kincstárából engedjen át pénzeket az állam szükségleteire, de a szultán visszautasította. Előbb már haves jelenet volt a szultánna a trónörökösssel, kit a szofták (mohamedán papnövendékek) első lázongása után magához hivatott máj. 18-án, s felszólította, hogy mondjon le a trónörökös jogról. Murad ekkor szemrehányást tett s emlegette az esztelen pazarlást. A szultán erre meg akarta utlegelni, de a jelenlevők visszatartották. A felbőszült szultán bezáratta a trónörökös. Ez csak segítette a forradalmat. Május 29-én a beavartok összegyűltek, s elhatározták a szultán letetését. Este tudatták a szultánnal, hogy a birodalmat csak uralkodó-változás mentheti meg, s felszólították, hogy legelőször is a „Kalifa” ezimet tegye le, mely a szultánnak sérthetlenséget biztosít. *Abdul-Aziz* némán hallgatott s megdölgölgésre kért időt. Tudatták vele, hogy nincs kire számítani. Másnap kora reggel *Konstantinápoly* tudta mindezeket, nagy csoport gyűlt össze a *Dolmabagdzse* előtt, s követelte a szultán letételét. Ezalatt a szultán kijelentette, hogy a kalifa cimzről lemond. Ekkor kiszabadították *Murad trónörökös*t *pincze*-börtönből, a szultánt és anyját egy készen tar-

tott kocsiba ültették, s a *Topkopa-palotába* zárták. *Murad* a legközelebbi mecszbe ment, átvette *Mohamed* kardját s elfoglalta a trónt. *Konstantinápoly* pedig örvendett, a minthogy örömmel fogadták messze országok is *Abdul-Aziz* bukását. Az új szultán trónralépését száz ágyulövés adta tudtára a konstantinápolyi lakosoknak. *Abdul-Aziz* kincstárát azonnal lefoglalták s ez állítólag 25 millió font, aranyban. Mi történt ő vele, nem tudni. Bevett szokás, hogy megöljék a letett szultánt, s ennek híre is terjedt; de a *Topkopa-palota* titkáit erősen őrzik, s a biztos hír csak később jöhet ki. Az új szultánt, *V. Muradot*, az eddigi szultánok közt legmíveltebbnek mondják. Hosszabb időt töltött *Párisban* s francziálul is beszél, valamint ért angolul. *Abdul-Aziz* az esztelen pazarlás keserves emlékeit hagyta maga után. Tizenegy évi uralkodása alatt 4071 millió frankkal szaporította az államadóságot; csupán hirtőkra egy millió forintot költött évenként, s állatkertje 600,000 frtnál többé került. A háreben 1200 nő volt, s ezek csak czukros nyálánkság fejében 200,000 frtot emésztettek föl. A szultán kényelméről 6000 évny gondoskodott, volt 48 orvosa, töredek udvari zenés és léhítő. Évenként a török birodalom jövedelmének tized-részét költötte el, körülbelül 23 millió frtot.

Irodalom és művészet.

— „**Tilinkó. Nemzeti dalok.**” A magyar nép számára szerkesztette egy néppárát: ez a legújabb anthologia, mely nyelvünkön megjelent s a néptől eredt népdalok mellett egyes költőink népdalait, de ezeken kívül még elég sok népdal-forma verset is foglal magában kevésbé ismert névű szerzőktől. *Petőfi*, *Arany* és *Tompa* népdalai minden esetre méltó díszei egy ilyen gyűjteménynek, de a tulajdonképeni népdalok egy része helyett szébbeket is válogathatott volna a „néppárát” szerkesztő, kinek gondját e gyűjtemény összeállítására körül általában sem igen dicserhetjük. Több dalt nem is szerzője neve alatt közöl a tartalomjegyzékben. *Szakáll* Lajos „Mégkövetem a téus nemes vármegyét” kezdetű hirs dalát *Száva F.* név alatt, *Bernáth Gáspár* „Az alföldön halászlégyen vagyok én” kezdetű dalát *Tompa M.* neve alatt adja ki; míg *Czuczortól* egy népdalt (a „Bíró uram, bíró uram. Adja ki a fakó lovam” kezdetű, némi változással) *Gyulai Páltól* egy gyermek-verselet („Keresek virágot” kezdetű, „Édes anyám” helyett „Édes rózsám”-at írva) és *Boruthnak* a „Szomorúfűz ága” kezdetű népdalt valódi népies termék gyanánt, névtelen „népdal” gyanánt szerepeltet. Van még mintegy kilencz-tíz szerzőtől egy-egy dal e füzetkében, de ezek nagyobb része sem jobb „népdal”-aink, sem a különösebb értelemben vett „nemzeti dalok” jobbjai közé nem tartozik. Azonban a költők által írt dalok alig foglalnak el együtt véve is több helyet, mint valami *N. B.* betűvel jelelt valamiske a költői elemből, de annál több bennök a nem sikerült népieskedés és izléstelen iztelenség. Vízet kér kedvesétől s így folytatja:

„Vagy ne is adj, megitatott Kellemed,
Megtöltötte csordulni a Lelekemet.”

Más helyen meg borzasztó jó rímeket használ. Szivárványszín szalagot kapott kedvesétől s — ugymond —

„Evel megyek ma a tánczba
S mintogatom rendre,
Ne irigykedj ezért réám,
És barátom Endré.”

melynek méltó párja keressétekben ez a rím:
„Csendesén hull a permete,
Deli a rózsám termete.”

Máskor a türehtelen népies gondolatot is elrontja az izléstelen kifejezéssel. „Csattan az igaz csók. — mondja — mint a bére s-ostor”. De nem folytatjuk tovább a példákat; ezeket is csak azért idézzük, mert a szerkesztésből s a czimképes kiállításból ítélve, azt látjuk, hogy e „nemzeti dalok” gyűjteménye a nép számára készült figyelemzetni akartuk

a szerkesztőt, hogy valamint ifjusági, úgy népi olvasmányának is mindenből a legjavát kell válogatni, s ha ez „első kötet” után — mint gyantitjuk — a második is találkövetkezik: a szerkesztő csak a gyűjtemény értékét és kelendőségét fogja emelni, ha nagyobb gondal válogatja meg tartalmát. A csinos füzet különben Kolozsvárt *Stein János*nál jelent meg, de ára nincs följegyezve.

— „**Török Károly munkái**” baráti kiadásában már kikerültek a sajtó alól. A nagyon szegény sorsu ifju sokat küzdött, míg nehéz munkával és küzelemmel végezte tanulói pályáját, s utóljára a magyar földhitelezetnél, széryen kis állásban, alkalmazást nyert. Mintegy hat ivre terjedő költemények s egy kis rövid rajz és egy népies elbeszélés foglalják el e kis kötetet, mely saját műveit foglalja magában. Népköltési gyűjteménye a Kisfaludy-társaság újabb kiadásai között a második kötetet foglalja el, s az a gyűjtemény, a most megjelent kis kötet s néhány néprajzi czikk teszi egy szorgalmas és törekvő fiatal élet munkájának gyümölcsét. Ez összegyűjtött munkák elé *Reiniger Jakab* (bizonyosan egyike az elhunyt barátainak) rövid életrajzot is írt. E munkák *Szegeden*, *Traub B.* nyomdájából kerültek ki, de áruk nincs följegyezve.

— „**Tamási Gyula költeményei**”-ből az első kötet most jelent meg, bő tartalommal. A körülbelül huszonkét ivre terjedő kötet, tizenhat darab fordítmányt és egy, két ivnyi terjedelmű költői elbeszélést kivéve, csaknem kizárólag lírai költeményeket foglal magában, melyek közül a legregébbi keltű 1856-dik évből való. Tehát husz évi pályá eredménye e nagy kötet, melyben az angol irodalomból választott több fordítás is van *Burns* *Róbert*, *Byron* *Shelley*, *Moore* *Tamási*, *Logfellow* stb. műveiből. Többé kevésbé sikerültek, sőt némelyik egészen is élvezhető. A székesfehérvári „Vörösmarty”-könyvnyomda, mely e munkát kiadta, szép tiszta nyomással állította ki s *Budapesten* *Tetty* és társa bizományában kapható. Ára 2 frt.

— **Cherbuliez Viktor** érdekes regénye: „*Méré Paulina*” megjelent magyar fordításban *Kolozsvárt*, *Stein János*nál. Fordította *Julia*. A két kötet ára 2 frt.

— **A Berzsenyi-ünnepélyről**, melyet *Vasmege* május 6. és 7. napjain rendezett, *Balogh Gyula* szerkesztése mellett egy „Emlékkönyv” jelent meg, mely az ünnepély keletkezését, lefolyását s az ott tartott előadásokat foglalja magában s azért érdekes és jól eső emlékül fogják megtartani azok, kik ez országos ünnepélyen résztvehettek; a jelen nem voltak pedig megismerik belőle az ünnepély részleteit.

— **Az „Életképek”** első száma június 1-én megjelent. Legelő Jókai *Mór*, „*A Feredzse*” című török tárgyú novelláját közli egy, *Jankó János* által, a szöveghez készítet képpel. Utána *Endrődi Sándor* „*Földolva*” című költeménye következik. Ezután jön *Dux Adolf* „*Diogenes nagybátyám*” című rajzának első része. *Télly Iván* hellenistának *Sophokles „Antigone”-járól* írt ismertetést. „A politika világból” s „*Hogy csinál forradalmat a török*” cím alatt az érdekesebb napi események vannak tárczaszerűen ismertetve s végül vegyes közlemények következnek. Ez új irodalmi vállalat tulajdonosa és lapvezére *Jókai Mór*, felelős szerkesztője *Tors Kálmán*. Előfizetési ára egész évre 18 forint, negyedévre 4 frt 50 kr.

— **Petrik Géza** ismét két antiquár-könyvgyezeket bocsátott ki. Az egyik füzetben orvos- és természetudományi művek címzei vannak, a másik pedig történeti, földrajzi, bölcsészeti és theologiai könyveket foglal magában. A hirdetett munkák közt a legérdekesebb *Katona* híres „*Historia critica regnum Hungariae*”-jának egy teljes (negyvenkét kötetből álló) példánya, melyet a tulajdonos negy-száz firtért hajlandó árba bocsátani. Egy másik, csonka példány ára száznolczvan frt.

— **Uj zeneművek**. *Rózsavölgyi* és társa kiadásában megjelentek: „*Hullámzó Balaton*. Nincs falunkban olyan legény mint *Pista*. Vékony haja van a piros almának.” *Csárdás*, zongorára szerző *Sárközy Kering*. Ára 60 kr. — „*Souvenir de Bruxelles*.” *Kering* ó, zongorára szerző *Berger A.* Ára 70 kr. E zenemű *Koburg Luiza* hercegnőnek van ajánlva.

— **A nemzeti színházban** máj. 28-án a hellen tragédiák egyik legszebb darabját, *Sophokles „Antigone”-jét* mutatták be, *Csiky Gergely* új fordításában. A közönség érdekltséget tanúsított a klasszikus mű első előadásá iránt, s elég nagy számmal jelent meg. A nemzeti színház azonban nem a legjobb erőkre bízta a szerepeket, s az előadás hatása nem is lett olyan, hogy a második előadás iránt fenntartotta volna az érdekltséget. *Sophokles* e tragédiája egy trilogia utolsó része; két első része a szerencsétlen *Oedipus királyról* szól, az utolsó pedig *Oedipus leányának*, *Antigone*nak tragikus halálát adja elő. *Oedipus* két fia, *Eteokles* és *Polynikes* összevetettek a thebai uralkodás fölött s egymás kezétől vették el a csatározás. *Kreon* király csak *Eteokles* holttestének eltemetését engedte meg, *Polynikest* pedig temetetlenül hagyni parancsolja. A görög hit szerint: a kit el nem temetnek, annak lelke soha sem talál nyugtot, s örökké fog bolyongani. Ezért a gyöngéd érzésű nővér: *Antigone*, elhatározza, hogy eltemeti bátyja holttestét, *Kreon* szigorú tilalma daczára is. Elhatározását végrehajtja, *Kreon* király pedig halálra ítéli, és elevenen egy sírregebe zárta. E kegyetlenség vezet hoz a király családjára. *Antigone* az üregeben fátólval megfojtja magát; a király fia pedig, ki *Antigone*t szereti, saját kezével oltja ki életét, a királyné is öngyilkos lesz fia halála miatt. A hellen tragédiák komor és méltóságos szelleme uralkodik e mű fölött. A nemzeti színház sok gondot fordított a díszes bemutatásra, s *Mendelsohn* zenekíséretében adta elő. A színpadon külön kispadot emeltek, melyen a tragédia szereplői játszottak, míg az előtérben a kar foglalt helyet, mely az előadás egy részeit dalokkal kísérte. *Antigone* szerepét *Kassainé* játszotta, s abban a jelenetben, mikor halálra viszik, zajosán megtapsolta a közönség. Az egész előadásban a szavalt pathoszának ereje gyakran közönséges és modoros lett, s *Nagy Imre* is (*Kreon*), ki szépen szavalt, a kifejezések igaz erejét nem mindig erte el. Ilyen mű előadására föl kellett volna használni a színház legelső művészeit, s akkor a hatás bizonyára sokat nyert volna.

— **A népszínházban** zajos esték közt folyt le a mult hét. *Tóth Endre* pályanyertes „*Toloncz*” színművét máj. 26-ika óta hatszor adták elő, mindíg télt nézőtér előtt. A korán elhunyt költő e népszínmű is meghódította a közönséget, mert eredetiség, költői kedély és alkotó erő nyilatkozik benne. Legszebb a második felvonás utolsó része, mely egy tragikai jelenet merész előadásából áll. Ez képezi voltaképen az egész darabot, s a többi rész csak ügyesen hozzá adott melléklet, kivéve az utolsó felvonást, mely gyöngye. A „*Toloncz*” egy fiatal leány, *Liszka*, ki a fővárosba jön szolgálni. Apját megölte anyja, kit aztán elítéltek, bezárták és a lánynak nincs senkje. Egy polgári családnál szolgál, hol a fiu, egy mészáros legény, bele szeret. A családnál egyszer lopás történik, egy csavargó ellopja az ezüstműket és pénzt. *Liszka*t gyanusítják; a lopás ugyan nem bizonyul rá, de mint gyanus személyt, haza tolonczozzák *Cserenyésre*. Szegény közt és megtörve érkezik ide. Utána meg kedvese is, de ez megsérti, s a szerencsétlen lány elhatározza, hogy megmérgezi magát. Egy kocsimába megy, hogy borban vegye be a mérget. Itt találkozik egy vén koldus asszonnyal, ki pálinkázik. *Liszka* kétségbeesett dalolás közt keveri a mérget. A koldus asszony beszédbe ered vele, s a boldogtalan lány fölisméri benne anyját. Összeresked, anyja apóli kezdí és szívesítő gyanánt kinálja neki a mérgezett italt, melynek aztán felét ő issza meg. Az anyja meghal a mérgetől. *Liszka*nak még van ereje, hogy megismerje egy csavargónál, a vén *Mrvasesáknál* az ellopott ékszereket és elfogassa. Ez nagy hatással van előadva. Az utolsó felvonás mindössze abból áll, hogy *Liszka* felgyógyult a kórházban és kedvese felesége lesz. Eredeti alak a darabban a csavargó *Mrvasesák*, ki kiborulásában összeakad *Liszka*val és szerelmes lesz belé. Élénk hatása meg a kisvárosi zsidó gavallérok és kisasszonyok szombati mulatozása és összevisszamenő énekük. Az előadásban megmutatta a népszínház, hogy folyton gyarapodik erőiben. Kielégítve hagyja el mindenki az előadást. *Soldosné* a *Liszka* dráma szerepében is oly jó, mint a vidor paraszt lányok ábrázolásában. A kocsmai

jelenben játéka és értelmes éneke egyaránt meghatározó. Horváth Vince mindenkit meglepett Mravcsák erőteljes ábrázolása által. Tamásinak kis és nem igen háladálos szerep jutott, de azért játszott és énekelte teljes jó erejében. Így működött közre a többi szereplő is. Ezek közt Solymossi zsidó gavallérját említjük meg. Olyan minden túlzás nélkül, komikus alakítás ez, hogy a közönség mindjárt tapsol, a mint megszólal s egy tréfás dalát háromszor-négyszer ismételteti. A vén koldusasszony szerepében Lukácsyné, mint vendég lépett föl, s illő részt biztosított magának a jó előadásból. A dalokat Erkel Gyula írta, s ezek is nagy tetszésben részesülnek.

Közintézetek, egyletek.

— **A magyar tud. akadémia** május 29-ki ülését két emlékszóval töltötte be. *Tóth Lőrincz* b. Sina Simon az akadémia igazgató tanácsának tagja fölött, *Pulszky* Ferencz pedig akadémiai kulturgia Lyell geologus fölött tartott beszédet. Mindkettő életét és működését ismertette lapunk, Lyellét 1875-ben történt halálakor, b. Sináczelóttár héttel, s ekkép csak röviden említjük meg, hogy *Tóth Lőrincz* nagy gondal készült emlékszója a dicső és nagy jótékonyaságú férfit érdemei fölörölésánál a báró és bankár, a pénzes láda és ezimer régi versenygeicéit erőteljes vonásokban adta elő. Tőle hallottuk, hogy az elhunyt egészen magyaros szellemben nevelték, nevelője a derék *Józsa Zsigmond* volt, ki sokat tartózkodott vele Simontornyán. Csak közönműre jutott adakozásainak összege husz év alatt 550,000 frtra rug; ebből akadémiaunkra százezer forint jutott. *Pulszky* emlékszója Lyell Károly tudományos működéséről szól s kiemelte a Lyell-család ama rokonszenvét, melyben ott a magyar menekültek részesültek. — A folyó ügyek közül megemlítjük, hogy az akadémia a phisikai szertár gyűjtésével foglgy, a szereket elajándékozva, a könyveket pedig beszállítja a könyvtárba. — A nagygyűlés a jövő héten kezdődik s az ünneplés közgyűlés e hó 11-én lesz.

— **A Kisfaludy-társaság** május 31-kén tartott üléseben *Dur* Adolf a Párisban híressé vált, s különbözőképei miatt „magyar Diogenesnek“ nevezett Menteli gyermekkorára vonatkozó rajzot olvasott föl „Diogenes nagybátyám“ czim alatt. Ugyanis a tudós nagybátyja volt a felolvasónak, ki családi adatok nyomán adta elő Menteli pozsonyi gyermekéveit. Igazi neve Mandl Dávid volt, így nevezte magát Párisban is s nem tudni, hogyan ragadt rá a Menteli és Mendeli név. Tizenhárom éves korában elhagyta szülőit s többé soha sem tért vissza. Tessediknek, ki évek multán mint híres emberrel találkozott már vele, azt mondta, hogy ő sehol sem tanult gyermekkorában, mert vad fia volt és lovakat örzött. Dux azonban ezt megalábolja. Mandl 1836-ban hunyt el. Majd *Vadnai* Károly olvasta fel *Tóth Kálmán*nak „Bizonytalanság“ czimű lyrai költeményét. *Greguss* Agost Göthe „Évszakai“ból mutatott be néhány költeményt Csalonjai fordításában. Végül *Dalmady* Győző olvasta fel „Családi lant“ czimű három gyöngéd, hangulatteljes költeményét, aztán „Soldosnának“ és „Harci dal“ cziműeket. Ezután *záró ülést* következett, melyen bejelentették Csiky Gergely ajánlatát, hogy lefordítja Sophoklesnek mind a hét tragédiáját. Elhatározták aztán, hogy Kisfaludy Sándor kéziratát, melyeket Kisfaludy Béla 300 forint ajánlott föl, megveszik s a költő 1790-iki naplójával együtt kiadják. A kéziratok közt több vázlat, levelezés, a nemesi fölkelés története s egy „Bánk bán“ czimű dráma is van.

— **A földrajzi társulat** máj. 25-iki ülésén dr. *Erődi* Béla ismertette Albániát, s a lakosok szokásait, iparát, s az albánok történelmét, melynek egyik alakja: Skanderbég szövetségese volt Hunyady Jánosnak a törökök elleni csatáiban. Az albánok száma Albániában egy millióra megy; Albánia kívül Görög- és Olaszországban mintegy 600,000-re. Vallás tekintetében legtöbb a mohamedán, a római katolikus, végül a görög-katolikus. Az egyes törzsek következők: a *dakadnók* mind mohamedánok, laknak felső Albániában, hegyekkel körülvárt vidéken laknak; a *hottí* és *klementi* katolikus törzsek Montenegró határán; a *miriditek*, mely a legharcia-

sabbaks a törökök soha fejet nem hajtottak; önmálló nemzeti fejedelem által kormányoztatnak, kik a Skanderbég családjából valók; fejedelmük Orosban lakik s számuk mintegy 20,000, mind római katolikus és a mohamedán nem tükik maguk között, saját törzsükből nem nősiúnek, a nőket a szomszéd törzseknek adják, s maguk a mohamedán albánoktól rabolnak nőket. Déli Albániában nagyon elterjedt törzs a *toszi* törzs, mely görög-katolikus, míg a Közép-Albániában honos *gheki* törzs katolikus. Az albán törzsek nemzeti feltétényéből ellenséges lábón állanak, s közösen elkeseredett ellenei a montenegróiakkal, mint egyáltalán minden slávnakkal. Ezután *Sáni* Lajos értekezett Cameroról, a híres közép-afrikai utazóról, ki először utazta át Közép-Afrikát keleti partjától a nyugotig, egy maga Livingstone, Magyar László és más afrikai utazók által bejárt vidéket bejárva, nagybesű eredménynyel tért vissza hár hét előtt Angliába.

— **A történelmi társulat** jun. 1-én tartott ülésén *Gyárfás* István olvasott föl értekezést Mátyás király fekete seregéről, eddig nem ismert adatok alapján s bizonyítá, hogy a sok vihart látót katonaság csakugyan a mai Halas város mellett a Kis-Kun-ságban semmisített meg. E vidéken ugyanis háromféle leleteket találhatni: barbárkoriakat, római időből eredetteket és Mátyás korabeli boglárokat, fekete zománcos sisakokat és vértéket. A tetszésel fogadott értekezés után *Zaitányi* Mihály tartott felolvasást Bonfinról, Mátyás király udvari történetírójáról. A titkári jelentésekből, a melyeket a beteg Szilágyi Sándor helyett *Deák* Farkas adott elő, föl-említjük, hogy a társulat az idei gömöri kirándulását augusztus hóban fogja megtartani.

— **A mérnök- és építész-egylet** mult vasárnap tartott közgyűlésén elnöknek ismét Hollán Ernőt választották meg, alelnöknek Hieronymit és Ybl Miklóst, titkárnak Ambrozovits Bélát; az egyletnek most 1205 tagja van, könyvtára pedig 1868 kötetből áll.

— **A délmagyarországi történelmi és régészeti társulat** e hó első napján tartotta ötödik évi közgyűlését Temesvárt Ormos Zsigmond főispán elnöklete alatt. Boleszy Antal orsovai plebános indítványt tett, hogy az Alduna balpartján levő nevezetes ut, melyet Széchenyi István a közlekedés és kereskedelem emelésére építtetett 3000 munkás segítségével, emléktáblával jelöltessék meg. Az indítványozó maga részéről száz frtot ajánlott föl a költségekre. Megjeleneztek és elfogadták indítványát. Elhatározta a közgyűlés azt is, hogy az őstörténelmi kongresszus kiállítására felkelti saját muzeumának erre alkalmas tárgyait. Felolvasást Varga Ferencz gyoroki és Boleszy Antal orsovai plebános tartottak a hallgatóság élénk figyelem közt. Ülés után lakoma volt, este pedig műkedvelői előadás a társulat javára.

Egyház és iskola.

— **A kolozsvári tűzvésznek** a kolozs-dobokamegyei tankerületi tanítótestület könyvtára is áldozatul esett. Fölhívást intéztek tehát egyesekhez és könyvkiadó-társulatokhoz, hogy a könyvár föllálításához ajándékokkal járuljanak. Most a testület választmánya köszönetet nyilvánít a Franklin-társulatnak, mely kiadványaiból 128 művet (274 kötet), melynek boltiára 353 frt, küldött.

— **Balaton-Udvari** ref. egyházi előjárósága köszönetet nyilvánít *Nagy Imre* urnak, a nemzeti színház tagjának azon 50 frtnyi adományért, melyet a lelkesítő lak kijavítására küldött.

— **Iskolai vizsgák.** A debreczeni reform. főiskola évi vizsgálatai június 15-dikétől 26-dikéig lesznek. — A sárospataki ref. főgymnáziumban az érettségi s a nyilvános közzvizsgálatok június 19—30-ig fognak tartatni.

Közlekedés.

— **Az első dunagőzhajózási társaság** mult évi üzleti kimutatásában olvassuk, hogy a társaság 1875-ben a Dunán és mellékfolyóin, s tengeren a Puma torkolatótól Odessáig összesen 592.3 mérf. hosszúságban terjesztette ki működését, melyből a magyar korona területére mintegy 350 mérfd. esik.

Ezek között új vonalak, melyeket a társaság először a mult évben nyitott meg, a Száva mellékfolyóin; a bossuthi (4-3), a spacvai (2-1) és studvai (1-8), összesen 8-2 mfd hosszúságban, a horvát határszélek fagazdag vidékein. — A társaságnak 179 különböző, kerekés és csavaros gőzöse, 17,280 névszerint lóerővel, 455-313 mfdlet futott be. Működésben volt 658 vas- és 43 fahajója, s ezeken kívül 1224 fahajót vontatott, egyes magánvállalkozók hajóit. Elszállított 2,498,650 utast: ezek közt volt 38,848 katoná, 1,074,424 helyi közlekedés utazó. Az 1875-iki személyforgalom különben az 1874-dikénél közel száz-ezerrel hátrább maradt. A szállítmányok összesen 23,775,997 vmászt tettek ki, — majdnem 3 millió mázsával többet, mint 1874-ben; megjegyzendő azonban, hogy míg 1874-ben minden mázsateher átlag 60 mfdet, — 1875-ben csak 56-5 mfdet futott meg. Az összes forgalomból mintegy 1,800,000 utas és így az egésznek mintegy 70%-a esik a magyar korona területére. Hasonlót mondhatunk a teherszállítványokra nézve, a mi minden esetre, a mult és még mindig súlyosbodó körülmények közt hazai forgalmunkra nézve eléggé kedvezőnek mondható, viszonyítva e 70%-os forgalmat a társasági működés kiterjedéséhez, melynek a magyar területre eső része (350.), az egésznek (592.) mfd) nem is egészen 60%-át teszi. — Az összes bevétel 10,332,163 frt 33 kr. volt, melyből az értéklvonások s vértékek a tetszésel fogadott értekezés után *Zaitányi* Mihály tartott felolvasást Bonfinról, Mátyás király udvari történetírójáról. A titkári jelentésekből, a melyeket a beteg Szilágyi Sándor helyett *Deák* Farkas adott elő, föl-említjük, hogy a társulat az idei gömöri kirándulását augusztus hóban fogja megtartani.

Mi újság?

— **A király** május 29-én csaknem egy egész délutánt szentelt a főváros új közintézetének meg szemlélésére. Délután 1 órakor az egyetemi könyvtárt tekintette meg, hol Trefort miniszter, Than egyetemi rektor, dr. Kovács egyetemi tanár, Horváth Árpád könyvtárnok, Szász Károly közoktatási miniszteri tanácsos fogadták. Ő felsége az összes helyiségeket megtekintette. Innen az egyetemi élettani intézetbe ment, hol Jendrassik igazgató-tanár fogadta, bemutatva az intézet összes készülékét, míg a vegytani osztályban dr. Fodor tanár szolgált felvilágosításokkal. Majd az állói úton épülő és csaknem kész belgyógyászati és szülészeti kórodát nézte meg az uralkodó; aztán a Lipótváros régen épülő bazilikáját, hol Ybl építész és Simon plebános fogadta a fejedelmi látogatót, ki a tervek rajzát is megmutattatta magának. Megnézte azután a lipótvárosi állami főgymnáziumot, végül pedig az új Margithidat. A pesti hídfőnél Pöchy közmunka-miniszter, Hieronymi államtitkár s az építéző társaság igazgatói fogadták Ő felségét, ki ez utóbbiakról franczia nyelven adatott felvilágosításokat magának; az épen megerező eső daczára gyalog ment a hídra a budai partig, és itt legnagyobb meglepődését nyilvánította az új építmény felett.

— **Budapest főváros** e napokban tartott közgyűlése több érdekes tárggyal foglalkozott. Elhatározta nevezetesen, hogy *Jozsefnádor* születésnapjának évfordulóját megüli az idén, s a részletek megállapítására tizenkét tagu bizottságot alakított. A nemzetközi statisztikai kongresszus Budapesten tartandó idei gyűlésére pedig 12,000 frtot szavazott meg. Ez összeg nemcsak a tagok fogadtatására való, hanem egy nemzetközi statisztikai munka kiadási költségeire is.

— **Gróf Széchenyi István emléksobrának** építéséhez az akadémia előtt már a napokban hozzá fognak. A szobor talapzatának építését Weber Antal tervei szerint Bobula János építőmesterre bízta.

— **A Deák-szobor bizottsága** máj. 30-án ülést tartott *Majláth* György és *Ghyezy* Kálmán, mint az országgyűlés két háza elnökeinek kettős vezetése alatt. A bizottság éljenzéssel fogadta a főváros huszezer forintnyi adományát. Felolvasták az adakozásra való felhívást is, melynek széküldéséről a kormány gondoskodik. Továbbá megalakították a végrehajtó bizottságot, melynek tagjai a miniszterek, a közmunkatánács és képzőművészeti társulat elnökei, továbbá Szilávy József, Gorove István, Ipolyi Arnold, gr. Mikés János, gr. Pejacsevich, Ráth Ká-

rolly, Csengery Antal, Falk Miksa, Szontagh Pál (nógrádi) s Kovács László.

— **Kossuth Lajos**, mint az „Életképek“ben olvassuk, levelet írt Herman Ottónak, kinek a pókolról írt érdekes munkáját olvasván, e levelében nagy elismeréssel nyilatkozik arról; s dicséri a természetudományi társulat működését is, mely e művet kiadta. A levél a „Természettudományi Közöny“ben fog megjelenni.

— **A sok idegen látogató**, a diplomaták és követtségek személyzetével egyidejűleg huszonhét franczia vasuti igazgató is látogatást tett e héten Budapesten. Mindannyian a franczia vasuti igazgatók klubjának tagjai, és sők jeles szakember volt köztük. Az osztrák állami vasut igazgatóságra hívta meg őket Bécsbe, onnan pedig Budapestre, hol június-első napján megnézték a város nevezetesebb részeit és a közmunkákat, aztán visszautaztak.

— **Izso Miklós elhunytának** május 28-dikán volt évforduló napja. Az Izso-bizottság, mely a művész szobrának értékesítést véget alakult, egy szép koszorút helyeztet el a sirra. Megemlítjük itt, hogy a bizottság által öntetett „busuló juhász“ szobrából eddig 175 példány kelt el, miből az özeveg számban mintegy 500 forint tiszta haszon lett. Ily öntvények példányonként 10 frtjával ezental is megrendelhetők a bizottság pénztárnokánál, Madarász Viktornál (városligeti fasor 24 sz.)

— **A szegedi Dugonics-szobor** javára rendezett sorsjáték huzását jun. 4-dikéről jun. 29-dikére halasztották, mert az árvízveszély alatt a bizottság kénytelen volt megszakítani működését.

— **A londoni lóversenyeken** a nagy Derby-díj győztese egy magyar paripa lett, Baltazzi „Kisbér“je. Tizenöt versenytársat győzött le.

— **Nagy sikkasztást** fedeztek föl a pesti kereskedelmi banknál. Mintegy 90,000 frtról van szó. A sikkasztást Fluck Károly ellenőr követte el, kit e hó első napjának estjében be is fogtak.

— **A budapesti könyvkereskedő segítékek** „Csak szorosban“ („Nur fest“) czimű egylete nevében annak elnöke Horovitz Gedó nyilatkozatot küldött a szerkesztőségünkhez lapunk mult heti fővárosi tárczájának az egyletre vonatkozó soraira. A nyilatkozat lényegét adjuk a következőkben:

„A t. tárczairó ur hazafias föllobbanása nem jogos a mi együletünkkel szemben, mert együletünk az 1873. évi közgyűlésén a magyar nyelvet fogadta el hivatalos nyelvül és eskis az egyletnek mintegy 1/4 részét képező német tagok iránti tekintetből engedtetett meg a német nyelv használása. Közleményeink legnagyobb része (alapszabályok, meghívások stb.) magyarul van szerkesztve; s együletünk kebelében bizottság alakult, egy lehető teljes magyar bibliográfiát állítani össze, mely bizottság alapszabályaiban kötelet magút, hogy az egylet fölözslása esetében az addig összegyűjtött anyagot a magyar tudományos akadémia-nak adja.

Az egylet czime kereskedőknél általánosn elfogadott műszó és csak megrövidített formája a „Csak szoros számlára adatik“ kifejezésnek. E rövidített formát használják a könyvárusok, ha egy könyvről azt akarják megjegyezni, hogy bizonyban nem adatik. Ezen okból nem változtathatunk czimünkön semmit a nélkül, hogy annak értelmét is el ne ferdsítük.“

Halálozások.

Gróf *Apponyi* Rudolf, ki hosszabb ideig képviselte monarchiánkat Londonban, utóbb pedig Párisban, honnan pár hét előtt betegsége miatt vált meg, elhunyt jun. 1-én Velenczében.

Gróf *Zichy* Károly, a Zichy-család legidősb tagja, gr. Zichy Pál-Ferencz és Baththyány Lajosné és Károlyi Györgyné grófnők édes atyja, meghalt jun. 1-én a pozsonyimegyei Czifferen.

A közös hadsereget érzékeny veszteségek sújtották a legutóbbi napokban. Báró *John* Lajos tábornag, volt hadügyminiszter, s legutóbb a hadsereg táborkari főnöke elhunyt Bécsben, szélhűdés következtében. (Lapunk 1874-iki folyamának 26-ika száma közölte életrajzát és arcképét.) — *Krisztián* vezérőrnagy, 1866-ban az északi hadsereg táborkarának második főnöke s azután pétérvári várparancsnok, hosszabb betegség után szintén meghalt. — *B. Polakony* tábornagszernagyot pedig Regensben érte utó a halál.

Elhunytak még: *Czobel* Albert, volt képviselő és a magyar északkeleti vasut igazgató tanácsosa, 61 éves korában Budapesten. — *Borsos* Márton (Borsos jó hírű fényképész és festő édes atyja) a negyvenes években gr. Desseffy Emil „Budapesti Híradó“-jának szerkesztője, 80 éves korában Monoron. — Boldogfai *Farkas* Imre, Zalamegye volt táblabírája és bizottsági tagja, 60 éves korában Alsó-Bagodon. — *Pálffy* László, *Pálffy* Albert jeles publicista szépreményű fia, 17 éves korában Budapesten. — *Steib* Ferencz, a szabadságharcban huszár főhadnagy és tábornoki segédtiszt, derék hazafi, Szabadkán. — *Hencz* Ferencz, egy nagy kiterjedésű család feje, 70 éves korában, a bonyi pusztán. — *Simon* Péter, Bénye pestmegyei ev. egyház községnének jeles lelkesé, 38 éves korában. — *Roth* Jakab János nyug. honvédszázas, Budapesten. — *Reményik* Mihály vaskereskedő és városi bizottsági tag, 81 éves korában Kolozsvárt. — *Szegeden* az összes lakosság nagy részvétele közt temették el *Dáni* Ferencz városi főispán nejét, szül. *Korda* Teréz urnót, ki 52 éves korában halt meg. Igazi mintaképe volt a jó magyar asszonyoknak, kit mindenki szeretett, s halálát mélyen fájlatják. A szegedi árvaház is fővéd-asszonyát veszítette el benne.

A híres nemzeti gyászút iltek e héten. A híres történetíró és politikai pártvezér, *Palacky* Ferencz meghalt Prágában 78 éves korában. Nevezetes műve a „Csehek történelme“ sokat tett a nemzeti érület ébresztésére, s nagy népszerűséget szerzett írójának. A politikai téren ő indította meg az újabb mozgalmakat, ő állt az ő-cseh párt élén, Riegerrel együtt, ki azonban csak a Palacky eszméit képviselte. Ideális politikus és Magyarországnak épen nem barátja. Holttestét a városházán terítették ki, s nagy gyász pompával temették el.

Szerkesztői mondanivaló.

— **O-y B.** Nem bírja a költői nyelvet. Sőt az ily sorok „... ajkad e szókat rebeget: isten jósága véghetetlen!“ azt mutatják, hogy a grammatikában sem nagyon erős. Eszméi volnának, sőt az első költemény némi érzelmi tartalmat is mutat. De sok kell még a Helicon tetejéig.

— **L. L.** „Az árva.“ Hosszu litánia ez, melyben nincs semmi költői tartalom.

— **B-s M. A két „Emlékkönyvbe“** nem mond semmit. Ugyan micsoda tengerészbi bátorság kell ahhoz, hogy valaki „vigan evez szelid hullámnokon?“ A harmadik többet ér; szerény kis dal, de az sem mond semmi újat. Egyik sem közölhető.

— **Nyír-Bátor.** Az „öt darab iratoska“ közül egy sem vált be. Ugy teltünk velők, a mint levelében kívánta.

— **A nép felett.** Sem a legközelebbi számban, sem később, — sem a másik vers előtt, sem az, sem ez, nem közölhető.

— **Buda.** S. B. Az említett fürdő már volt émegetve lapunk korábbi folyamataiban, s így a küldeményt nem használhatjuk.

— **A.-Maróth.** N. Felmegzestetés helyett szivebben veunánk egy jó fényképet, a mit ezúnkra a legerészszerűbben használhatnánk.

HETI-NAP TARTAR.										
Hónap és hetinap	Katholikus és protestáns naptár			Görög-ortox naptár		Izraeliták naptára	Nap		Hold	
	május		június	május (6)	június		kál nyug.	kál nyug.	kál nyug.	kál nyug.
4 Vasár.	1 Pünkösdvas.	1 Pünkösdvas.	23 Pünkösdvas.	12	6. p. ó p.	6. p. ó p.	6. p. ó p.	6. p. ó p.	6. p. ó p.	
5 Hétfő	2 Pünkösdhétfő	2 Pünkösdhétfő	24 Pünkösdhétfő	13	4 67 50 5 49 8 2	4 57 52 7 52 2 30	4 47 53 7 53 2 57	4 47 54 7 54 3 35	4 37 54 7 54 4 20	
6 Kedd	3 Norbert	3 Pálka	25 János fejed.	14	4 57 52 7 52 2 30	4 47 53 7 53 2 57	4 47 54 7 54 3 35	4 37 54 7 54 4 20	4 37 55 7 55 5 19	
7 Szerd.	4 Róbert	4 Kánt. †	26 Kárpus	15	4 47 54 7 54 3 35	4 37 54 7 54 4 20	4 37 55 7 55 5 19	4 37 55 7 55 6 2	4 37 55 7 55 6 25	
8 Csüt.	5 Mádárd	5 Pücheria	27 Therapius	16	4 37 54 7 54 4 20	4 37 55 7 55 5 19	4 37 55 7 55 6 2	4 37 55 7 55 6 25	4 37 55 7 55 6 25	
9 Pént.	6 Felicián vértanú †	6 Elsd	28 Nicetas	17	4 37 55 7 55 5 19	4 37 55 7 55 6 2	4 37 55 7 55 6 25	4 37 55 7 55 6 25	4 37 55 7 55 6 25	
10 Szom.	7 Margit kir.	7 Margit	29 Theodor	18	4 37 55 7 55 6 2	4 37 55 7 55 6 25	4 37 55 7 55 6 25	4 37 55 7 55 6 25	4 37 55 7 55 6 25	

Hold változásai. ☾ Utolsó negyed 15-én 4 óra 31 perczek reggel.

— **N.-Várad.** H. G. „Strogoff Mihály utazása“ t számos napi érdekli képes közleményeink szorították ki legutóbbi számainkból; a folytatás már a jövő számban következni fog.

Előfizetési felhívás
VASÁRNAPI UJSÁG
 és
POLITIKAI UJDONSÁGOK-ra.

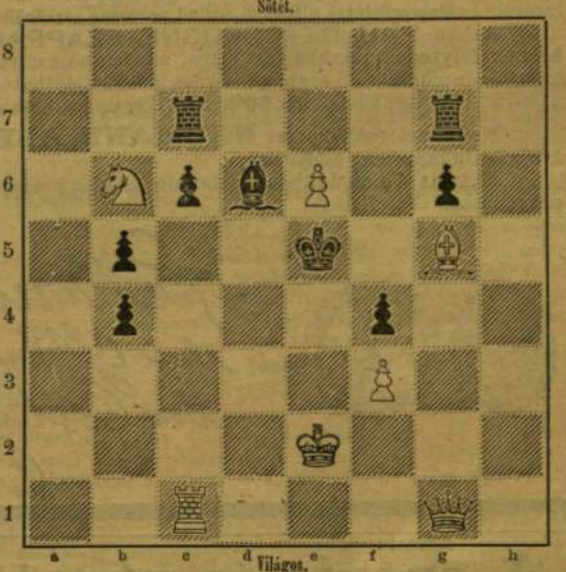
Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése június hó végével lejár, fölkerjük, hogy mielőbb sziveskedjenek megújítani megrendeléseiket, nehogy fölév körül az előfizetések összetörölódása vagy elkésése miatt késedelem álljon be a lapok küldésében.

Előfizetési feltételek:
 Postai széküldéssel vagy Budapestben házhoz hordva
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
 együtt

Negyedévre	3 ft.
Félévre	6 „
Üsupán a Vasárnapi Ujság:	
Negyedévre	2 ft.
Félévre	4 „
Üsupán a Politikai Ujdonságok:	
Negyedévre	1 ft. 50 kr.
Félévre	3 „

— Az előfizetések legérészszerűbben postautalvány által eszközölhetők.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
 kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. szám)

SAKKJÁTÉK.
 861-dik számú feladvány Bayer Konrádtól.

Világos indul s az ötödik lépésre mattot mond.

856-dik számú feladv. megfejtése.

(Bayer Konrádtól Ölműtben).
 Világos. Sakk. K15-h6 a)
 1. F e4—f5. . . . . K h5—h6 a)
 2. F f5—e6. . . . . tetszés szerint
 3. H h4—f4†. . . . . tetszés szerint
 4. B h1—h6—h8 mat.
 1. ————— b2—b1 V
 2. B h1—b1: stb.

Helyesen fejtették meg:
 VESZPRÉMBEN: Fülöp J. SZIGETSÉPEN: Mayer K. GELSÉN: Glesinger Zsigm. BUDAPESTEN: K. J. és F. H. SÁROSPATAKON: Gárcz K. KECskemén: Galambos K. DEBRECZENBEN: Zagyva I. SZATMÁRON: Vass János. MISKOLCZON: Hartmann st. A PESTI sakk-kör.

Felölös szerkesztő: **Nagy Miklós.**
 (L. Egyetem-tér 2. sz.)

Tartalom.

Gróf Zichy Pál-Ferenczné (arckép). — Harci dal. — Rojt Palkó (folyt.). — A török trónváltozás (két arcképpel). — Homér új fordítása. — A keleti tartományok. — Egyveleg. — Melléklet: Háborns világ. — A múltörténelmi kiállításról (két képpel). — A boszniai és hercegovinai felkelő vezeterei. — A hétről. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi újság? — Adakozások. — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti-naptár.

50 határozott petít sor, vagy annak helye egyszeri látatásnál 10 krajczár; többszöri látatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden látatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyomatok elfogad Bécében: Hasznerstein és Vogler Wallisbasse Nr. 10, Mosse R. Selterstrasse Nr. 2 és Oppelk A. Wollzeile Nr. 22.

MÖSSMER JÓZSEF

rumburgi vászon-raktára

„a menyasszonyhoz“, koronaherezeg-(uri)-utca 10. sz., zsidóbar-utca sarkán, ajánlja dusan fölszerelt raktárát u. m. minden nemű rumburgi, irlandi, hollandi, creas, fonal-vásznat nemkülönben 1/2, 1/3, 1/4, szűles ágyfedővásznaft; asztalneműek, 6, 12, 18 és 24 személyre ágy-neműek, törülközők, kávékendők, Gradl, len ugymint angol és francia zsebkendők, függönyök asztal- és ágyliteritók, Pique és Trico takarók, Chiffon, angol Schirting, Oxford, Wallis, szines Zephir, és legújabb francia Perkált ruhákra, uri nadrág-szövetek, Pique-mellények.

Női felszerelések: kész ágyneműek, női és úri ingek, nadrágok, corsettek, alsó-szoknyák, lepedők, párnák, harisnyák, fésülőköpenyek, valamint himzett vászon és battiszt csikók, betétek, csipkék, kézelők, és gallérokat, nemkülönben egész felszerelések gyermekek számára, a legolcsóbb megszabott árakon. Vidéki megrendelések azonnal pontosan, utánvév mellett teljesítettek.

Rumburgi vásznak,

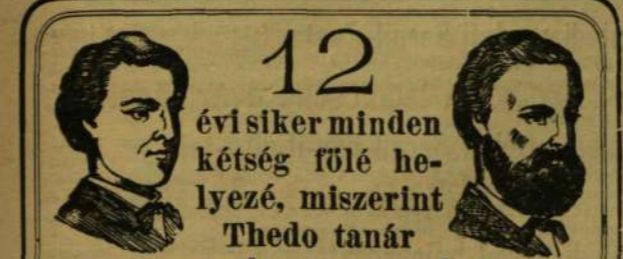
elismert legjobb minőségűek 42 méter (54 rőf), frt 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 38, 40, 42, 45, 48, 50, 55, 60, 65, 70, 75 - 130. Mindennemű vászon-árúkból, fehérn müek, szőnyegek, ágyliteritók- és függönyökből álló legnagyobb raktárunkat a legolcsóbb gyári árakon ajánlják

Tottis és Kren

„az éjszakai csillagához“ Budapest, V., Dorottya-utca 2. szám alatt. Tökéletes fehérenmü-készletek valamint levélbeli megrendelések leggodosabban teljesítettek Kivánatra árjegyzékek és minták bérmentve küldetnek

2 irtos részletekre valóságos igazi amerikai eredeti varró-gépek

SCHOTT testvéreknél, Budapest, bécsi-utca Erzsébetvár sarkán.

12 évi siker minden kétség fölfe helyezé, miszerint Thedo tanár SZAKÁLL-HAGYMÁJA

a legjobb és legbiztosabb szer, a szép szakállnövelés elérésére. Számtalanok, a legmagasabb állású férfiak köztli is, szép szakállukat csupán ezen szernek köszönhetik. Ezen szer a szakáll növelését hihetetlen gyorsasággal elősegíti egy hogy 16 éves fiatalemberek is, a legelőbb idő alatt teljes és erős szakáll nyertek általa, a melyet a bizonyítványok ezrei bizonyítanak. Műtán számos semmirevaló hamisítás ugyan, azon név alatt áruba bocsátatik, jó lesz arra ügyelni, hogy minden csomag a feltűnőnek iten lenyomott THEODO POSTJÉVEL legyen ellátva. Ára egy csomagnak 2 ft. 10 kr., postai küldéssel 10 kr-tal több. Schwarzbock, 1875. febr. 26. Műtán számos semmirevaló hamisítás ugyan, azon név alatt áruba bocsátatik, jó lesz arra ügyelni, hogy minden csomag a feltűnőnek iten lenyomott THEODO POSTJÉVEL legyen ellátva. Ára egy csomagnak 2 ft. 10 kr., postai küldéssel 10 kr-tal több.

Fehérnemü raktár

Unger F. V. fiajánál Budapest Deák (Ferencz-utca) 15-ik szám. Alapították 1835-ben.

Különlegességek úri ingekből és női fehérenmüekből. Chiffon-úri ingek: szép sima mellé 1.50, 2.20, 2.70 dbja; szép redőst mellé 1.35, 1.70, 2.40, 3 frt dbja; szép ferdre mellé 1.50, 2.20, 2.50 dbja; igen szép himzett mellé 2.90, 2.70, 3.4, 4.60 dbja. Szines creton- ingek két külön gallérral dbja 1.60, 2, 2.50 3 frt. Utazó oxford- ingek két külön gallérral, dbja 2 frt 40 kr., rávarott gallérral, dbja 2 ft 30 kr. Szövött úri lábyúk pamutból fehéren vagy sima Ekrü-szineken 12 pár 1.10 1.10 1.80 2.50 3 ft 50 kr. Pamutból gépen kötve megkötésre fehéren vagy Ekrü-szineben 12 pár 4.50 5.50 7. 8 ft. Kézzel kötve pamutból fehéren 12 pár 7. 8 ft. Czerna lábyúk (megkötésre) 12 pár 5 6. 7. Gyári raktár varrott vászon lábyúkból 12 pár 4.80, 6 ft. Szines úri lábyúk egészen jó mosható szineken 3 pár 2.15 3.4 5 6. Finomabb (fantásé) lábyúkból egy úri harisnyakötő a legnagyobb választékkal szolgálhatók. Urak számára különösen ajánlatosok szövött izadásgót felvett (Duxi) ingeim darabonként 80 kr. 1 ft. Kész női és gyermekfehérenmü a legzadagabb választékban. Ez mind a mostani időtartamhoz hasonlítva a legolcsóbb árak mellett.

Megfigyelésül és az emberiség hasznára

ajánlom a híres játék-utasításokat Orlicé Rudolf menyiségstánrtól Berlin, Wilhelmstrasse 127. En rendkívül kedvező eredményeket értem el velük, mivel az említett úr ellenített nyomorult megtámadásokat személyes meggyőződésből ignoráltam. 2058 Krakkó. Zbiegniewicz Ferencz, cs. k. hivatalnok.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

A régi jó táblabírak.

Regény. Itta JÓKAI MÓR. Harmadik díszkiadás. Ára a három kötetnek 5 forint o. é.

DÁRDAL SÁNDOR KÉZIKÖNYV

a bírósági végrehajtók számára. Tekintettel az elméleti vizsga és gyakorlat igényeire.

Tartalom: Az 1871. évi LI. törvényezik a bírósági végrehajtókról. — Utasítás a bírósági végrehajtók számára. — A bírói határozatok kézbesítése. — A biztosítási intézkedésekről. — A végrehajtásról. — Váltói végrehajtás. — A csodtömög beszerzése — Hagyatéki leltározás. — Iromány-példák a bírósági végrehajtók számára. — Iromány-példák az 1871. évi t. cz. és az arra vonatkozó miniszteri utasításokhoz. — Iromány-példák a készletelési eljárásokról. — Iromány-példák a jbzisztási eljárásokról. — Iromány-példák a végrehajtási eljárásokról. I. Az általános határozatokhoz. II. Ingóságokra vezetett végrehajtásokhoz. — Árverés az ingóságokra. III. Ingatlanokra vezetett végrehajtásokhoz. — Árverés az ingatlanokra. Iromány-példák a váltói végrehajtásokhoz. Árverési hirdetmény. — Árverési jegyzőkönyv. — Iromány-példák a csodtömög beszerzéséhez. — Iromány-példák a hagyatéki leltározásokról. — Szolgálati utasítás az elsőfolyamú bíróságok számára. — A bírói leletek kezelése tárgyában kibocsátott igazságügyminiszteri rendelet. (8-rét, 256 lap.) Ára füzve 2 frt.

Vértessy Arnold BESZÉLYEI.

Két kötet. — Ára füzve 1 forint.

EPILEPSIE

(nehézkes) levél után gyógyították dr. KILLISCH, különleges orvos által Neu-stadtban, Drezda mellett (Sászországban). Már 8000-nél többen alkalommal gyógykoztettek. 1110

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Ifj. Fromont és id. Risler.

Regény a párisi életből. Itta DAUDET ALFONS. A francia akadémia által jutalmazott pályamű. Francziából fordította NAGY ISTVÁN. Ára füzve 2 frt.

WINKLER O. T. padló-fénymáza,

a legjobb készítmény, padlóknak puha vagy kemény fából, vagy fátárság nélkül a legnemesbb fényt kölcsönözi. Postai küldéssel ládacsakban, melyek egy közpészteri szobának elégséges mennyiséget tartalmaznak, használati utasítással együtt 40 kr. Raktárnok Budapest: SCHWARZ H., egyetem-tér 2. sz. I. em. 25. a.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható: Jókai Mór munkái 95-97. Népszerű kiadás. Az elátkozott család. Regény. Második kiadás. Három füzet. — Ára füzve 1 frt 50 kr.

KERTÉSZ és EISERT

Budapest, Dorottya-utca 2. színház-téri szeglet, a t. oz. koszonés figyelembe ajánlják az egyedül náluk létező D. Ferre-fele mikroszámga készítéséhez magának legalkalmasabb valódi párisi szikviz-készülekeinek gyári törvényszerű Magyarországi részére. A szik viz, mint különösen ártó, egészséges, szines és csodtömög orvosság rendelés itel, már általános használatra jut. Készülekeink fő előnye az, hogy 10 vére a minden egyes darabhoz mellé két utasítást, bárki képre kitűnő, mintig férs, a g árilag készlettel tisztább és olcsóbb szikvizet készítenek, azonnali pengig pereszkóhoz, málnavíz, himzódó s egyéb trinitó italok előállításához is alkalmasak. A készülekek ára: 2 4 8 10 messzelyes darabja frt 8.- 10.- 12.- 14.50 17.- Kétféle minőségű szerek 1 font szikviz tartalom és 1/2 font szikvizet tartalmazó csomagokban, csomagoktól 2 frtal számítanak. Iránbeli megbízások utánvév mellett gyorsan elküldetnek. Ledóság és csomagolás díja a gép nagysága szerint 50-75 kr. Egyszeri árukat Berlin és Angolon legjobb gyárakból származó, a tisztáltságnál fogva egészségtelen ivóvizet tisztító vizszűrő készülekeinket, melyek 2 frt 50 krtól 35 frtig tartanak készletben. Ennek rajta- lal állított kimerítő szikviz-készlet árva- az-ly-ant- 1110

Izlés és takarékoság!

A legdiszesebb divatlap

BUDAPESTI BAZÁR

megjelen a Franklin-Társulat kiadásában.

Divatrészeiben a „BUDAPESTI BAZÁR“ ad minden számban mindennemű, a divat és női munka körébe eső illusztrációkat, szakértő magyarizatokkal és divatútdóitással. Felváltva egyik számban nagy szabásúveket, másikon eredeti természetes szabásúmintákat papírból kivágva. Gyönyörűen szinezett divatképet — főbb alakkal — minden számban. Minden, a divat, nőimunka és háztartás körébe vágó cikkeket vegett megrendelési közbizárást eszközöl a szerkesztőség, hová a megrendelési levelek utasítandók (Budapest szerviták háza III. emelet). Kedves előzetzőnőink a lapunkban foglalt számtalan öltönmintákról szintén a szerkesztőséghez intézett megkeresésre: teljesen kivágott szabásúmintát kaphatnak.

Szépirodalmi részében a „BUDAPESTI BAZÁR“ minden számban eredeti és fordított beszéyleket, költeményeket ismert nevi írók tollából. Érdekes mulattató és tanulságos tárcáikkal: a fővárosi élet szemléjét, sat. A lap borítékján hírszereiben minden érdekesebb mozanatot a társasélet irodalom és művészet köréből. T. olvasónőinknek tért nyitunk hasznos és tréfas kérdésekre és feleletekre. A „Kis gazdasszony“ rovat megfelel címének. Szerkesztői levelezés, a divat körébe vágó hirdetések sat.

Király János, Komócsy József, felelős szerkesztő, fűmunkatárs. Előfizetési ára: Félévre 5 ft. Negyedévre 2 ft 50 kr. Az előfizetési pénzek a „BUDAPESTI BAZÁR“ kiadóhivatalához küldendők (Franklin-Társulat, Budapest, egyetem-utca 4. szám.) Vidéki előfizetéseket leggyorsabban postautalványgyal eszközölhetők.

A sport- és utazó-idényre!

Férfi és női utazó bőrdíszeket, utitáskákat, tolette-berendezéssel plaid-roulonokat, valamint mindennemű finom bőr-díszmü-árakat legnagyobb és legszolidabb választékban a legolcsóbbra szabott saját gyári árakon ajánl Schön J., Budapest, Gizela-tér (Haas féle palota.) Egyszermind valódi angol nyergek, gyeplők és az összesen ide vágó szerszámok legdusabb raktára található nálam; továbbá kocsiszó-, vadász-, lovagló-ostorok és páncélak stb. Vidéki megrendeléseket a leggyorsabban teljesítik.

Figyelemreméltó!

Műtán a ruhaszövetekkel véglegesen felhagynak, a legszébb és legdivatosabbakat e nemből 20-25%,-kal a rendes áron alul adjuk el. Ép ily bámulatos olcsósággal adunk creton és battisztokat, selymszalagokat, csipkéket fehérenmüeket, férfi- és női gallérokat, kézelőket, — finom himzett ing-melleket 50 kr-rt, s még számtalan más tárgyakat. Mindezt és áru-jegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Friedman és Baumfeld, 2062 régi bécsi-utca, Kirszchnitz A. kertyő-gyáros ural szében. Kérjük e címet pontosan figyelembe venni.

Egy jó háztól való 14-15 éves fiú mint tanoncz

fűszer és vegyeskereskedésben kedvező feltételek mellett felvételt. Bővebb tudósítást nálam levél után. Donovics Vilmos 9031 Kalocsán.

Bécsbe költözés miatt

2034 Lonka K. és Társa kész ruha- és fehérenmü-termében az összes készletben levő ruhák, felöltők, női fehérenmüek, vásznak, fűrdőruhák és himzészékből jelentősen lezállított árakon végeladás történtik. Hölgyeknek igen fontos. Uszó-öltönyök cretonból frt 3.50, 4.50, 5.50-ig; lusterből, elegánsan kiállítva a frt 7.50 8.50-ig. Gyermek-ruhákak, párisi minták szerint, a frt 3, 4, 5 egész 10 frtig. Háló-köntösök a legjobb francia, jól mosható cretonból, a frt 4.50, 5.50, 6.50 egész 10 frtig.

Hölgy-toilettek

talura és fűrdőre különösen alkalmasak, a legújabb párisi minták szerint. Jól mosható cretonból a frt 6.50, 7.50, egész 10 frtig. Valódi oxfordból a frt 8, 9 egész 10 frtig. Valódi vászon-ceru rojt- vagy himzészéssel díszítve, a frt 15, 18, 20 frtig.

Menyasszonyi készletek

ajánljuk nagy raktárunkat hölgy-ingek, lábravalók, corsettek, fésülőköpenyek, pongyolák, ágynemű, angol és rumburgi vásznak, vászon- és battiszt-zsebkendők, törülközők és női harisnyákból, valamint nagy készletünket kézi- és gép-himzészékből. A jó hírnév, melyet fehérenmüünk által joggal megérdemlünk, műtán azok a legjobb kelmékből vannak készítve, a varrástuk és himzészük is a legnagyobb gondnal van készítve, valamint az egyes fehérenmü-fajok jelentősen lezállított ára, azok vételét ajánlatossá teszik. Megrendelések utánvév mellett a legjobban teljesítettek; nem totazó tárgyak visszatételnek. Ruhák és háló-köntösök megrendelésénél a nagyság leírása körtetik

Weber és Szenkovits könyvkereskedésben Budapest, hatvani-utca 6. sz.

legújabbban megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Harmincz évi tapasztalat a vizgyógyászat terén dióhéjban, orvosok és művelt olvasók számára írta Dr. Siklósy Károly, Pestváros v. Sörrova s a budai vizgyógyintézet megalapítója. Ajánljuk e könyvet mindazoknak kik a vizet, mint a heveny és idült betegségek elleni legáltalánosabb gyógyesert meg akarják ismerni, s azon szülőknek kívánunk szerelni arra nézve, hogy sürgető esetben orvos hiánya — vagy távollétében gyermekek baján segíthessenek. Ára ezen egészen állított műnek csak — 60 kr. Posta-utalványgyal beküldött, — 65 kr-rt e művet bérmentesen küldjük. 2020

